

804
TARTALOM:

A vármegyei borkiállítás jelentősége. Dr. Petro Kálmán orsz. gyűl. képviselő, vitéz Subik Károly kanonok, dr. Lipcsey Péter kir. közjegyző, Gröber Ferenc és dr. Braun Béla szőlőbirtokosok nyilatkozatai.

Boross Mara Hatvan: Páris, szép Páris.

A Nemzeti Egység párljának szervező gyűlései vármegyénkben.

Szent-Ivány Ferenc földbirtokos Apc: A Mátra kulcsa.

Kálmán Sándor, a Magyar kir. Külkereskedelmi Hivatal megbízottja, München: Paradicsomtermelés és értékesítés az 1932. esztendőben, piaci kilátások az 1933. évre Németországban.

Dr. Sárközy Ferenc orvos Hatvan: Vázlatok a fogorvoslás egyes tárgyköreiből.

Balogh István, a Hevesmegyei Gazdasági Egyesület titkára Gyöngyös: Hegyomlás, árvíz, részvények és egyebek. Bernburg és Nienburg rémnapjaiból.

Az újjászervezett hatvani Omke. Szerkesztői üzenetek.

Dr. Tápay-Szabó László egy. tanár, író előadása Hatvanban.

Továbbá hírek, beszámolók a megye minden részéből.

HATVAN.
1933. JULIUS HÓ 1.
IV. ÉVFOLYAM 12. SZÁM.

Dr. Tápay-Szabó László előadása Hatvanban.

Az OMKE hatvani fiókja folyó évi június 25-én vasárnap délután Vig Vilmos kezdeményezésére nagyszabású kulturelőadást rendezett. Az előadást dr. Szabó László egyetemi tanár, a Pesti Napló csillagos cikkeinek az írója tartotta.

Csekő Gyula disztermét az OMKE tagjai és Hatvan község lakosságának minden rétegéből való érdeklődők zsúfolásig megtöltötték. Dr. Szabó László mindvégig feszült érdeklődést állandó derűtséget keltett rendkívül szellemes, tanulságos előadásával. Annak dacára, hogy előadása inkább irodalmi értékű volt, mégis mindvégig a gyakorlati kereskedelmi élet problémáit is érintette és minden kereskedőre és nem kereskedőre nézve rendkívül értékes útmutatásul és tanításul szolgált. Lebilincselő és közvetlen egyéniségével valóságilag megbabonázta a közönséget és olyan együttes hangulatot teremtett előadó és közönség között, melyet csak kivételes tehetségű művészek tudnak produkálni.

Megismertük előadásának keretében gazdag élményeit egy hosszú és munkában töltött életpályának, publicisztikai működésének kulisszatitkaiba is betekintést engedett azokból az időkbeli, amikor az elvek és meggyőződés mellett való kitartás egész férfiat kívánt. Megismertette velünk amerikai útjának és ott tartózkodásának élményeit és tapasztalatait. Megtanított bennünket arra, hogy a kereskedelmi szellem: az élelmesség, a kínalkozó alkalmak ügyes kihasználása mennyire fontos tényezője az egészséges kereskedelemnek és milyen fontossággal bír egy nemzet életében, ha ez a szellem áthatja a kereskedelmet és a kereskedőket. Az a kereskedő, aki magának dolgozik, aki igyekszik hasznot szerezni foglalkozásából és vagyonát gyarapítani, aki ezáltal önmagát és családját szolgálja, az hazahas kötelességet is teljesít, mert az épp ezzel a munkával szolgálja legjobban hazáját.

A közönség állandó lelkesedése kísérte az előadást és annak befejezésével szünni nem akaró éljenzéssel és tapsviharral ünnepelte a kiváló író.

Az előadást Blumenthal Béla OMKE elnök vezette be pár szóval, az előadás befejeztével pedig dr. Fodor Lajos mondott köszönetet az OMKE és Hatvan közönsége nevében.

A közönség nagyrésze együtti maradt az illusztris íróval elutazásáig a teher asztalnál, ahol Sebők Jenő és Blumenthal Béla mondtak lendületes felköszöntőket, melyekre dr. Szabó László megrázza reflektált, kijelentve, hogy ő mindenkor szívesen áll a közönség rendelkezésére, mert a közönség szeretete és megértése képezi az írónak legszebb jutalmát és munkájának elismerését. Barmikor, hívásra szívesen jön közénk, — Hatvan közönsége pedig mindig szívesen fog visszaemlékezni a rendkívül élvezetes előadásra és mindenkor szívesen is fogja látni körében a csillagos cikkek kedves, közvetlen, szórakoztató és nagy tudományú íróját.

Uj emberbaráti intézménnyel gazdagodott Eger. Az egeri érseki jogakadémia ma hazánkban egyedül képviseli az Egyház főiskola-tenntartási jogát és mint ilyen, hathatósabb támogatással és figyelőbb gondossággal segítségére a nehéz helyzetben levő főiskolai intézményeknek. Ebből a humánus szellemből fakadó szép gondolatot valósított meg az akadémia vezetősége,

amikor elhatározta, hogy az idegenből jött, Egerben tanulmányait folytató jogásziljúság részére internátust nyit, ahol a bentlakók katolikus szellemű nevelését és tanulmányaik zavartalan művelését biztosítják. Dr. Urbán Gusztáv jogtanár láradhatatlan buzgalma és hite röviden minden kétkedest legyőzve megleremtelte a „Collegium Emericum“-ot s ma már a kor követelményeinek megfelelően teljesen készen áll az új emberbaráti intézmény. A Collegium a Minorita rendházban nyert elhelyezést, a Minorita rend vezetése alatt áll s a vezetők szeretetteljes gondokkal gondoskodnak a fiatalok lelki és testi fejlődésén. Az intézet tisztán emberbaráti jellegét hangsúlyozza az is, hogy a havi teljes ellátási díjat 58 pengőben állapították meg, amiből 20—30 százalékos kedvezmény nyerhető. Kérvények augusztus 25-ig nyújthatók be Colleg. Emericum, Eger, Minorita rendház címre. A szülők bizonyára jó helyen fogják tudni az internátus vezetése alatt ifjukaikat s hamarosan tel fogják ismerni az új diákokon hasznát és pedagógiai jelentőségét.

Megszűnt a közös strand Egerben. Miniszteri rendelkezés értelmében az egeri fürdőüzemeknél városi tisztviselők nem vállalhattak igazgatósági tagságot. A köztisztviselő igazgatósági tagok lemondása után az egész igazgatóságot újraalakították s az új igazgatóság június 20-án tartotta Egerben első ülését. Irak Geza polgármester elnökléte alatt. A gyűlés egyhangúlag elfogadta a polgármester indítványát a strandfürdő megszüntetésére. Az a hír tehát, amely szerint a közös fürdő idejét, csak a hét két utolsó napjára korlátoznák, ily módon alapját veszítette s a rövid életű közös strandfürdő mint „Városi uszoda“ kizáróan az egy nembeliek rendelkezésére fog állani olyképpen, hogy kedd és csütörtök délután kivételével egész héten a nők használhatják. Ez az Eger város köznyugalmát erős hullámvásba hozó úgy tehát végleges nyugvópontja érkezett az üzemi igazgatóság határozatával.

Jegyzőgyűlés. A hevesvármegyei községi és körjegyzők egyesülete július hó 3-án tartja közgyűlését. Tárgysorozatán az elnökválasztás, a magánmunkálatok elleni támadás, és az irásbeliség elleni küzdelem szerepel jobb pontokként. A gyűlés lefolyásáról és az ott felvetendő tervekről lapunk legközelebbi számában fogunk beszámolni.

Molnár Árpád pilóta új magassági és időtartam rekordja. A gyöngyösi Movero lelkes pilótája, Molnár Árpád a múlt heti lolyamán új rekorddal gazdagította a gyöngyösi motornélküli repülőket eddigi nagyszerű sikereit. A Kekes től emelkedve 1400 méter magassággal új magassági rekordot állított fel, június 27-én pedig újból leszállott a „Gyöngyös 33“-al, és 10-től este 7 óra 52 percig tartózkodott a levegőben, s így 10 óra 7 perces időtartammal megdöntötte a budaörsiek 7 óra 3 perces rekordját.

A Szarvasi M. Kir. Gazdasági Tanintézet

a földművelésügyi minisztérium egyetlen középfokú gazdasági szakiskolája. Itt gazdákat, birtokosokat, bérlőket négy középiskolát végzett fiatalon álló gazdálkodásra tanítják. Modern tanintézet, kitűnő, olcsó konviktus. Elméleti és gyakorlati oktatás 500 holdas tangazdaság. Testnevelés, sport.

Katonaságnál karpaszományos kedvezmény.

Részletes tájékoztatást küld az Igazgatóság.

HEVESVÁRMEGYE

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI VÁRMEGYEI LAP
MEGJELENIK HAVONTA KÉTSZER. ELŐFIZETÉSI ÁRAK: EGY ÉVRE 12 PENGŐ, FELEVRE 6 PENGŐ, NEGYEDEVRE 3 PENGŐ

A vármegyei borkiállítás jelentősége.

A „Struggle for life”. — a letért való küzdelem világát éjük. A gazdasági életünk letápadt kepező termője. gazdatisádatom s ennek különösen a bortermeléssel foglalkozó része ezek hosszú sora óta pusztla letéert a legkevesébbesétebb küzdelet folytatja.

Mindenkinek, de elsősorban a közlet által tartottaknak nemcsak foglalkozásbeli, de becsületbeli kötelessége is mindent követni, hogy a gazdasági életünk pilléreit kepező, nehez gondokkal birkózó társadalmat letke minden odaadásával tamogassa. Nem elég ma csak becsületesen elvégezni a munkát, ma a közlet férliának izzó aggyal kell elhazozni a hivatalból és a hivatali helyiségén kívül elölött időben is töprengő aggdással kell kitermelni minden olyan tervet, amely a vergődő, gondokkal küzdő polgárt egyensúlyi állapotának megtartásában elősegíti.

Ma mindenkinek felül kell múltja ön magát. ebben a hitben bizó remennyel nézünk lapunk mult számában folvetett azon terv eredményes kivitele elé, hogy ősszel Egerben, a megye székhelyén, egy vármegyei borkiállítást rendezzünk.

Vármegyénk híres nagy multtal rendelkező borai méltán tarthatnak számot arra, hogy a hazai borpia on méltó módon helyet foglaljanak!

Erre a vármegyei borkiállításra ide kellett hozni megfelelő reklám segítségével az ország érdeklődő közönségét, az akkor Budapesten időző idegeneket, sőt az illetékes szerkek segítségének igénybevételevel az akkorra idehozandó külföldi cserevonatok utasait is, egy szüreti mulatság rendezése kapcsán.

Aki csak egy kicsit is ismeri a külföldiek gondolkozását, jól tudja, hogy azokat nálunk nem a nagy köepületek érdeklik, amelyeknel odahaza sokkal különbeket láthat, hanem ilyen speciális nepszokások látása, amelynek emlékeit a kiállítás érdekeivel együtt hazaviszik, és így válnak ők elő propagandaszerzévé az ország és a vármegye legfontosabb termékeinek.

Lapunk mult számában már beszámoltunk arról, hogy a vármegye két vezetőferlia: dr. Hedry Lőrincz főispán és Okolicsányi Imre alispán a legnagyobb készséggel késznek nyilatkoztak a vármegyénkre nézve nagy fontossággal bíró borkiállítás tervének sikeres megvalósításában hathatósan közreműködni.

Őszinte örömmel számolunk be a mai számunkban azon igen örvendetes körülményről, hogy az általunk felvetett gondolat a vármegye értékes egyéneinél nemcsak meghallgatásra, hanem odaadó tettekre készségre is talált. A vármegye gondokkal küzdő szőlősgazdáinak kiváló, önzetlen barátai, dr. Petro Kálmán orsz. gyűlési képviselő, dr. vitéz Subik Károly kanonok, dr. Lipcsey Péter közjegyző, a szőlő-

birtokosok részéről Gröber Jenő és dr. Braun Béla szőlálnak meg lapunk mai számában, akiknek nyilatkozatait az alábbiakban ismertettük:

Eger, 1933. június 24-én.

Igen tisztelt Főszerkesztő Ur,

Kedves Barátom!

A „Hevesvármegye” legutóbbi számában felvetette a hevesvármegyei borvidékek borainak Egerben való kiállítása lehetőségét. Ezt az eszmét a legnagyobb megértéssel és örömmel üdvözlöm, különösen azért is, mert a Főszerkesztő Ur bölcs szerkesztése alatt álló lap mindig nagyon helyes érzékkel találja el azokat a gazdasági és pénzügyi kérdéseket, amelyek vármegyénket elsősorban érdeklik. Vármegyénk mezőgazdasági termelési ágai között az egyik legfontosabb helyet foglalja el a bortermelés és talán ez a legnehezebb viszonyok között lévő termelési ág megérdemli, hogy azzal különösen fokozottabb mértékben foglalkozzunk. Kivánatos ez, elsősorban azért, hogy a már csüggedő szőlősgazdákat további erőteljes és versenyképes munkára ösztökéljük, másodsorban pedig azért, hogy a mai lehetetlen versenyben megmutassuk a nagyközönség és a kereskedelem részére azokat a kiváló borminőségeket, amelyeket Hevesvármegye ősi borvidékein ma is nagy szeretettel állítanak elő.

Egerben ősszel rendezendő borkiállításon tehát részt kell vennie nemcsak az egeri boroknak, hanem a gyöngyösvidéki, különösen a visontai, domoszlói, majd a verpeléti, debrői és kápolnai boroknak, de itt kell lenni a csányi, hatvani, hevesi és az erdőteiki boroknak is, hogy a nagyközönség és a kereskedelem Hevesvármegye gyöngyeit itt, egy helyen megtalálja. — A borkiállítás alkalmával kivánatosnak tartanám, hogyha Egerben bornap rendezteinek, amely alkalommal a különböző szőlőművelési és borászati egyesületek közgyűlést tartanának, amelyen a borgazdaság és a borértékesítés nehézségeit megtárgyalnák, esetleg a javulás érdekében tervezetekkel szölgálnának.

Mi Eger városában természetesen a legnagyobb szeretettel látjuk és várjuk nemcsak Hevesvármegye szőlősgazdáit, hanem az egész ország, sőt a külföld érdeklődő közönségét és Önnek, igen tisztelt Főszerkesztő Ur az eszme felvetéséért minden hevesvár-

megyei szőlősgazda, bortermelő és borkereskedő nevében csak a legnagyobb és legőszintébb köszönetet tudom ez alkalommal is tolmácsolni azzal, hogy meg vagyok győződve arról, hogy nemcsak vármegyém és városom vezetősége, hanem annak minden, a bortermelés iránt érdeklődő közönsége a legnagyobb agilitással fog az életrevaló gondolat megvalósításában közreműködni.

Fogadja mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur őszinte nagyrabecsülésem kifejezését, amellyel vagyok

igaz híve:

Dr. Petro Kálmán

országgy. képviselő,
Szőlőtermelők Országos Egyesületének igazgatósági tagja,
Magyar Szőlőbirtokosok Országos Szövetségének társelnöke.

Dr. vitéz Subik Károly kanonok a legnagyobb érdeklődéssel hallgatta meg előterjesztésünket és az ügy iránti bensőséges szeretet hangján jelentette ki, hogy szívvel, lélekkel, kész örömmel hajlandó támogatni a nagyfontosságú ügyet, nemzetmentő munkának deklarálván a kétségbeesetten küzdő termelők megsegítésében való részvételt.

Dr. Lipcsey Péter kir. közjegyző, kormányfőtanácsos nyilatkozata:

„A hevesmegyei szőlőtermelők mulasztást követnek el, amikor nem használják ki a propaganda eszközeit. A hegyaljai borvidék pl. nemcsak márkájával, hanem a reklám erejével is elének került, pedig az egri bikavér mindig híres volt. Ma azonban a fokozott üzleti verseny egyenesen megköveteli, hogy hangoztassuk is értékeinket. Ügyes és energikus szervezés mellett nagy jelentősége van egy borkiállításnak. Ha csak szűkebb körben terjed el a ható ereje, akkor is meg kell lenni az eredményének. Nekünk piacot jelent Felnémet és Füzesabony is, nemcsak a külföld. A siker azonban csak úgy biztosítható, ha sokan jelentkeznek, akik megadnák a készletben lévő mennyiséget és árákat. Az árákat nem szabad magasan kalkulálni, nehogy a vásárlókedvet elriasszuk. A kiállítás nyílt lenne, mert hiszen nagyobb mennyiséggel szerepelnének a kiállítók s így a titkosságnak semmi értelme. Nagyobb mennyiségre van szükség azért is, mert *borkostolóval* lenne egybekötve, tehát több fogyna. Jó üzlet: a bornapról többnyelvű prospektust nyomtatni s azt elküldeni a külföldnek is, cégeknek, hoteleknek s ezzel az ő érdeklődésüket is felkelteni. Eredményes lenne akciót indítani a kormánynál, hogy a borkiállítás tartamára — esetleg mondjuk, 3 hónapra felfüggeszse, vagy enyhítse a devizakorlátozásokat. Jó előkészítés mellett én optimistája vagyok az egri bornapnak.”

Gröber Jenő szőlőbirtokos szerint is életrevaló eszme megvalósulása a borkiállítás, de a bajok orvoslásában a gyökérig kell menni s egy kiállítás legfeljebb csak pillanatnyilag jelentene segítséget. A kormánynak mostohagyermekai a szőlősgazdák. A

pincékben lévő bormennyiséget a belföldi fogyasztás felvenné, ha korlátlanul lehetne árulni, de a 9 filléres borfogyasztási adó minden számítást irreálissá tesz. Nemcsak az adó nagysága, de a termelők és a fogyasztóknak örökös zaklatása miatt is. Hiába jön a megrendelés, nem sokat ér, ha a bortermelési áron alul kell adni. Az Országos Szőlő és Borgazdasági Tanács, a szőlősgazdák érdekképviselője hiába emeli fel szavát, legtöbbször süket fülekre talál vagy csak ígéreteket kap. Nemzetközi védelmet kell biztosítani a bornak. Bikavért adnak minden második külföldi hotelben, de az a bor nem is látta Egert. Sokat lehetne beszélni a borválságról. Mindenesetre mozogni kell, annak, aki élni akar s a kiállítás ebben jelenthet valamit.

Dr. Braun Béla szőlőbirtokos is a kormánytól várja a segítséget. Ezeket mondja: A bornap megrendezésének propagatív ereje kétségkívül nagy és nem lebecsülendő, azonban anyagi eredményekben nem lehet ma nagy várakozásokkal nézni eléje. Azok, akik jelentőséget tulajdonítanak az erkölcsi eredményeknek is, bizonyosan megjelennek. Csak 10 évvel ezelőtt is nagy szolgálatot tett a bornak egy propaganda kiállítás. Egy borkiállítás után tömeges megrendezéseket kaptunk a lengyel piacról és Ausztriából, ma azonban a helyzet megváltozott, természetesen a termelő kárára. A helyzetet az exportlehetőségek megnyitása enyhítené, azonban a jelenlegi politikai nehézségek nyomán mutatkozó gazdasági elzárkózás ezt lehetetlenné teszi.

Pro és kontra ezek a vélemények. A tapasztalat állapítja meg helyességüket. Mert a tapasztalat ez: minden munka előtt akadályok emelkednek és sokszor a siker sem kecsegtet. Azonban a kitartó akarat az eshetőségek hideg mérlegelésével is olyan eredményeket hozhat, amelyekre nem is gondolhattunk. Az élet kőhegyre menő versenyében eleve lemaradt az, aki lemondott a küzdelemben való részvételtől. Minden eszköz jó, ami az igaz emberiség korlátain belül célra vezet. Mindnyájan tudjuk, a cél nem kevesebb mint az élet, amely elsenyved a mozdulatlanságban. S ezt a mozdulatlanságot csak egy kevésbé megtörni is — eredmény.

Ezuttal is kérő szóval fordulunk vármegyénk lakosságának a nagyfontosságú ügy iránt melegen érző tagjaihoz, hogy a nagyhorderejű terv megvalósításának sikere érdekében szóljanak az ügyhöz, hozzák nyilvánosságra gondolataikat, terveiket, hassa át őket is a vármegye rögének izzó szeretete, és vegyenek részt a mások, mindnyájunk jövőjéért folyó önzetlen munkában!

Halálozás. Radványi és sajókazai báró Radvánszky Antal cs. és kir. kamarás, v. orsz. gyűlési képviselő június hó 19-én Budapesten elhunyt. A megboldogult értékes, kiváló alakja volt a régi magyar politikai életnek, és az evangélikus egyháznak is igen erős oszlopa volt. Az elhunytban báró Radvánszky Albert felsőházi tag testvérbátyját gyászolja, akit a gyászbeszéd alkalmával az ország minden részéből számosan kerestek fel részvétnyilatkozataikkal.

Páris, szép Páris.

Irla: **Boross Mara.**

A minden szépért, művészetért, kulturáért rajongó lelkes ember hívta fel a figyelmemet a „filléres-csere” vonatra. Akit csak ismer, akire csak emlékszik, felráz, biztat, hivatkozva szerelmesének, — az idegenforgalom fellendítését szolgáló filléres cserevonatnak.

Igazságtalan volnék, ha csak ez egyoldalú beállításban világítanám meg az idegenforgalom sikeréért törető tevékenységet, mely „a cél szentesíti az eszközt” jelszóval elsősorban a magyar testvéreinknek teszi lehetővé a külföld megismerését a cserevonatok legideálisabb megrendezésében. A külföldiek pedig, kik asziveslátogatást — mi természetes — visszajárnak, elhozza a halásztástyás, citadellás meseországba, hol a romantikusan fekvő Vajdahunyad várának várásztól eltelve, a magyaros vendégszerető fogadtatástól teljesen lenyűgözve, megnyeri, Magyarországhoz kapcsolja a külföld szívét. Ennek a mesteri munkának Miklós Elemér dr. miniszteri tanácsos a lelke.

Őszinte elismerés kíséri Ruzsnyák József igazgató nehéz munkáját, ki a Pesti Hírlap részéről intézi a cserevonatok megrendezését.

Végül ha férfire lehet alkalmazni az „elragadó” jelzőt, akkor Padányi Gulyás Béla dr-t ez méltóan megilleti, mert figyelmes, körültekintő gondoskodásával egyszerre megnyerte az egész vonat bizalmát és szeretetét.

Ily egyszerű perspektívákkal indultam el álom világába, Párisba, tele lett a lelkem az ott átélt, az ott kapott impressziókkal, bevallom kikívánczok belőlem a sok-sok fény, amivel Páris elkápráztatott, sütkérezem e ragyogásban és szeretném lelkes szavakkal buzdítani embertársaimat, hogy aki csak teheti, utazzék e csodavonattal az álmok birodalmába.

Mintha ma volna, pedig már négy hete is elmult, hogy a cserevonat ringatott bennünket, a búzavirágos magyar rónákon, idegen országokon keresztül, hol órcen álmadozva, a természeti csodák képeitől megütődve gyönyörködünk a hóval borított fenséges hegyekben, a nap sugaraitól kék színben tündöklő hegycsúcsokban, majd pedig a sok látnivalótól elkabulva észrevétlenül mély álomba merültünk.

Reggelre frissen és vidáman élveztük tovább a színes, a végtelennek tetsző tavak csillogását, a pilanatonként váltakozó panorámát, miglen alig 34 órai utazás után egyszerre a nagy messzeségből int felénk az Eiffel-torony kimagasló orma, a minden képzeletet megremegtető, ragyogóan füstös csodás Páris. — Óh Páris tárul elénk. Újong az egész vonat, egy az érzése mindenkinek, hogy beteljesültek az álmok, hogy elértük az elérhetetlennek tetszőt, a művészek világát; a költészetben, a dalban annyiszor megénekelt Szajna partját; a Louvret, a Champs-Elysées-t, Versailles-t, Fontaineblaut és a szivekbe markoló, elbűvölően fenséges Invalides-templomot; a Hősök-Hősnének, az Emberek-Emberének emelt síremléket, amely előtt eláll az embernek a lélegzete a meghatódottságtól és amely síremlék méltó szimbóluma Napoleon ama híres modásának, hogy „meghódítottam az egész világot”!

Ez alkotás folytatása Napoleon életének — ezt elfelejteni soha nem lehet.

Csak egyet — egyetlen egyet szeretnék kitérőlni emlékeimből. Azt a hideg márvány asztalt, azt a

gyászos, fájdalmas valót, melyet védőbástyával kellett körülvenni az indulatok kitérőse elől, amely a 320 magyar szemét könnyre fakasztotta, kezét ökölbe szoritotta, a lelkekből feltörő fájdalmat kiváltotta. Kár volt ezt megmutatni, nem lett volna szabad a lelkeket megbolygatni.

Ne vigyék el soha, soha a magyarokat Trianonba!

A Nemzeti Egység pártjának szervező gyűlései vármegyénkben.

A nemzeti egység pártja, kitűzött programjához híven, megkezdte szervező munkáját vármegyénkben is. Eddig három kerületből futottak be hozzánk a hírek, amelyekről az alábbiakban tájékoztatjuk olvasóinkat.

A hatvani kerületben Hatvanban június hó 18-án tartották meg az alakuló gyűlést, dr. Niedermüller Ferenc, a helyi szervezet elnökének vezetésével.

A gyűlésen két nagyvonalú beszéd hangzott el: az ülést vezető elnöké, aki beszéde keretében helyesen mutatott rá azon kötelességre, amellyel mindenki tartozik támogatni a miniszterelnököt a nemzeti egység megerősítésére irányuló nagy munkájában.

Szinyey-Merse Jenő országgyűlési képviselő nagy tetszéssel fogadott felszólalásában visszaillesztést vetett a történelmi múltba, s a jelen sívér helyzetével foglalkozva, helyesen állapította meg, hogy itt elsősorban az egyes lelkekben, — a nemzetek fiaik lelkében kell a válaszfalakat lebontani, hogy azután a nemzetek között lévő válaszfalak is lebonthatók legyenek. A magyar invenciózus faj, — mondta, — csak nincs benne kitartás.

A hibákat meg kell vitatunk és a nemzetnevelés nagy munkáját a helyes irányelvek szemmel tartásával már a család keretében kell megkezdennünk.

A gyűlés végén Hirling Gyula, m. kir. kormányfőtanácsos, kerületi elnök lelkes szavakkal mutatott rá a miniszterelnök újjáépítő nagy munkájára és indítványára a gyűlés egyhangú lelkesedéssel üdvözölte Gömbös Gyula miniszterelnököt és Sztranyavszky Sándort, a párt országos elnökét.

A pásztói kerületben június hó 15-én, Urrapján tartották meg a szervezőgyűlést, Gorove Arpád elnök vezetésével. Kohuth Adorján képviselő felszólalása után Ivády Béla, a kerület orsz. gyűl. képviselője tartotta meg nagykezdő beszédét. A beszéd keretében reámutatott Gömbös Gyula miniszterelnöknek a mai hihetetlenül nehéz helyzetben kifejtett nagy, nemzetmentő munkájára. Hangsúlyozta, hogy a mai kritikus helyzetben csodákat nem lehet várni, de a miniszterelnök, mint a nemzet rátermett, hivatott vezére, akit minden ténykedésében a puritán önzetlenség és a tiszta hazaszeretet vezetett, eddigi munkájával is méltán kiérdemelte, hogy a nemzet fiaik osztály, felekezet és rangkülönbség nélkül mellessen álljanak!

Hasonló értelemben szólott Gorove Arpád elnök és vitéz Agasváry Lajos is.

A megjelentek lelkesen ünnepelték Ivády Béla országgyűlési képviselőt, ugy ezen a gyűlésen, valamint a pásztói klub 10-én megtartott bankettjén is.

A hevesi kerületből vett értesülésünk szerint Gáspárdy Elemér országgyűlési képviselő sorra járja a kerület községeit és mindenütt meleg ovációkban részesítik a községek lakószai pártkülönbség nélkül.

megyei szőlősgazda, bortermelő és borkereskedő nevében csak a legnagyobb és legőszintébb köszönetet tudom ez alkalommal is tolmácsolni azzal, hogy meg vagyok győződve arról, hogy nemcsak vármegyén és városom vezetősége, hanem annak minden, a bortermelés iránt érdeklődő közönsége a legnagyobb agilitással fog az életrevaló gondolat megvalósításában közreműködni.

Fogadja mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur őszinte nagyrabecsülésem kifejezését, amellyel vagyok

igaz híve:

Dr. Petro Kálmán

országgy. kévp.
Szőlőtermelők Országos Egyesületé-
nek igazgatósági tagja,
Magyar Szőlőbirtokosok Országos
Szövetségének társelnöke.

Dr. vitéz Subik Károly kanonok a legnagyobb érdeklődéssel hallgatta meg előterjesztésünket és az ügy iránti bensőséges szeretet hangján jelentette ki, hogy szívvel, lélekkel, kész örömmel hajlandó támogatni a nagyfontosságú ügyet, nemzetmentő munkának deklarálván a kétségbeesetten küzdő termelők megsegítésében való részvételt.

Dr. Lipcsey Péter kir. közjegyző, kormányfőtanácsos nyilatkozata:

„A hevesmegyei szőlőtermelők mulasztást követnek el, amikor nem használják ki a propaganda eszközeit. A hegyaljai borvidék pl. nemcsak márkájával, hanem a reklám erejével is élénk került, pedig az egri bikavér mindig híres volt. Ma azonban a fokozott üzleti verseny egyenesen megköveteli, hogy hangoztassuk is értékeinket. Ügyes és energikus szervezés mellett nagy jelentősége van egy borkiállításnak. Ha csak szűkebb körben terjed el a ható ereje, akkor is meg kell lenni az eredményének. Nekünk piacot jelent Felnémet és Füzesabony is, nemcsak a külföld. A siker azonban csak úgy biztosítható, ha sokan jelentkeznek, akik megadnák a készletben lévő mennyiséget és árakat. Az árakat nem szabad magasan kalkulálni, nehogy a vásárlókedvet elriasszuk. A kiállítás nyílt lenne, mert hiszen nagyobb mennyiséggel szereplnének a kiállítók s így a titkosságnak semmi értelme. Nagyobb mennyiségre van szükség azért is, mert *borkostolóval* lenne egybekötve, tehát több fogyna. Jó üzlet: a bornapról többnyelvű prospektust nyomtatni s azt elküldeni a külföldnek is, cégeknek, hoteleknek s ezzel az ő érdeklődésüket is felkelteni. Eredményes lenne akciót indítani a kormánynál, hogy a borkiállítás tartamára — esetleg mondjuk, 3 hónapra felfüggeszse, vagy enyhítse a devizakorlátozásokat. Jó előkészítés mellett én optimistája vagyok az egri bornapnak.”

Gröber Jenő szőlőbirtokos szerint is életrevaló eszme megvalósulása a borkiállítás, de a bajok orvoslásában a gyökérig kell menni s egy kiállítás legfeljebb csak pillanatnyilag jelentene segítséget. A kormánynak mostohagyermekai a szőlősgazdák. A

picékben lévő bormennyiséget a belföldi fogyasztás felvonná, ha korlátlanul lehetne árulni, de a 9 filléres borfogyasztási adó minden számítás irreálissá tesz. Nemcsak az adó nagysága, de a termelők és a fogyasztóknak örökös zaklatása miatt is. Hiába jön a megrendelés, nem sokat ér, ha a bortermelési áron alul kell adni. Az Országos Szőlő és Borgazdasági Tanács, a szőlősgazdák érdekképviselői hiába emeli fel szavát, legtöbbször süket fülekre talál vagy csak ígéretekot kap. Nemzetközi védelmet kell biztosítani a bornak. Bikavért adnak minden második külföldi hotelben, de az a bor nem is látta Egert. Sokat lehetne beszélni a borválságról. Mindenestre mozogni kell, annak, aki élni akar s a kiállítás ebben jelenthet valamit.

Dr. Braun Béla szőlőbirtokos is a kormánytól várja a segítséget. Ezeket mondja: A bornap megrendezésének propagatív ereje kétségkívül nagy és nem lebecsülendő, azonban anyagi eredményekben nem lehet ma nagy várakozásokkal néznie eleje. Azok, akik jelentőséget tulajdonítanak az erkölcsi eredményeknek is, bizonyosan megjelennek. Csak 10 évvel ezelőtt is nagy szolgálatot tett a bornak egy propaganda kiállítás. Egy borkiállítás után tömeges megrendezéseket kaptunk a lengyel piacról és Ausztriából, ma azonban a helyzet megváltozott, természetesen a termelő kárára. A helyzetet az exportlehetőségek megnyitása enyhítené, azonban a jelenlegi politikai nehézségek nyomán mutatkozó gazdasági elzárkózás ezt lehetetlenné teszi.

Pro és kontra ezek a vélemények. A tapasztalat állapítja meg helyességüket. Mert a tapasztalat ez: minden munka előtt akadályok emelkednek és sokszor a siker sem kecsegtet. Azonban a kitartó akarat az eshetőségek hideg mérlegelésével is olyan eredményekhez hozhat, amelyekre nem is gondolhattunk. Az élet kőshegyre menő versenyében eleve lemaradt az, aki lemondott a küzdelemben való részvételtől. Minden eszköz jó, ami az igaz emberiség korlátain belül célra vezet. Mindnyájan tudjuk, a cél nem kevesebb mint az élet, amely elsenyved a mozdulatlanlanságban. S ezt a mozdulatlanlanságot csak egy kevéssé megtörni is — eredmény.

Ezuttal is kérő szóval fordulunk vármegyénk lakosságának a nagyfontosságú ügy iránt melegen érző tagjaihoz, hogy a nagyhorderejű terv megvalósításának sikere érdekében szóljanak az ügryhöz, hozzák nyilvánosságra gondolataikat, terveiket, hassa át őket is a vármegye rögének izzó szeretete, és vegyenek részt a mások, mindnyájunk jövőjéért folyó önzetlen munkában!

Halálozás. Radványi és sajkókazai báró Radvánszky Antal cs. és kir. kamarás, v. orsz. gyűlési képviselő június hó 19-én Budapesten elhunyt. A megboldogult értékes, kiváló alakja volt a régi magyar politikai életnek, és az evangélikus egyháznak is igen erős oszlopa volt. Az elhunytban báró Radvánszky Albert felsőházi tag testvérbátyját gyászolja, akit a gyászbeszéd alkalmával az ország minden részéből számosan kerestek fel részvétnyilatkozataikkal.

Páris, szép Páris.

Irla: Boross Mara.

A minden szépért, művészetért, kulturáért rajongó lelkes ember hívta fel a figyelmemet a „lilléres-csere” vonatra. Akit csak ismer, akire csak emlékszik, felráz, biztat, híveket szerez szerelmesének, — az idegenforgalom fellendítését szolgáló filléres cserevonatnak.

Igazságtalan volnék, ha csak ez egyoldali beállításban világítanám meg az idegenforgalom sikeréért törető tevékenységet, mely „a cél szentesíti az eszközt” jelszóval elsősorban a magyar testvéreinknek teszi lehetővé a külföld megismerését a cserevonatok legideálisabb megrendezésében. A külföldiek pedig, kik asziveslátogatást — mi természetes — visszaadnak, elhozza a halászlástyás, citadellás mezeországra, hol a romantikusan fekvő Vajdahunyad várának varázsától eltelve, a magyaros vendégszerető fogadtatástól teljesen lenyűgözve, megnyeri, Magyarországhoz kapcsolja a külföld szívét. Ennek a mesteri munkának Miklós Elemér dr. miniszteri tanácsos a lelke.

Őszinte elismerés kíséri Ruzsnyák József igazgató nehéz munkáját, ki a Pesti Hírlap részéről intézi a cserevonatok megrendezését.

Végül ha férfire lehet alkalmazni az „elragadó” jelzőt, akkor Padányi Gulyás Béla dr-t ez méltóan megilleti, mert figyelmes, körültekintő gondoskodásával egyszerre megnyerte az egész vonat bizalmát és szeretetét.

Ily egyszerű perspektívákkal indultam el álmom világába, Párisba, tele lett a lelkem az ott átélt, az ott kapott impressziókkal, bevallom kikívánczik belőlem a sok-sok fény, amivel Páris elkápráztatott, sütkérezem a ragyogásban és szeretném lelkes szavakkal buzdítani embertársaimat, hogy aki csak teheti, utazzék e csodavonattal az álmok birodalmába.

Mintha ma volna, pedig már négy hete is elmult, hogy a cserevonat ringatott bennünket, a búzavirágos magyar rónákon, idegen országokon keresztül, hol ébren álmodozva, a természeti csodák képeitől megütődve gyönyörködtünk a hóval borított fenséges hegyekben, a nap sugaraitól kék színben tündöklő hegycsúcsokban, majd pedig a sok látnivalótól elkabulva észrevétlenül mély álomba merültünk.

Reggelre frissen és vidáman élveztük tovább a színes, a végtelennek tetsző tavak csillogását, a pilanatonként váltakozó panorámát, miglen alig 34 órai utazás után egyszerre a nagy messzeségből int felénk az Eiffel-torony kimagasló orma, a minden képzeletet megremegtető, ragyogóan füstös csodás Páris. — Óh Páris! táru! élénk. Újong az egész vonat, egy az érzése mindenkinek, hogy beteljesültek az álmok, hogy elértük az elérhetetlennek tetszőt, a művészek világát; a költészetben, a dalban annyiszor megénekelte Szajna partját: a Louvret, a Champs-Elysées-t, Versailles-t, Fontaineblaut és a szivekbe markoló, elbűvölően fenséges Invalides-templomot: a Hősök-Hőscnek, az Emberek-Emberének emelt síremléket, amely előtt eláll az embernek a lélegzete a meghatódottságtól és amely síremlék méltó szimbóluma Napoleon ama híres modásának, hogy „meghódítottam az egész világot”!

Ez alkotás folytatása Napoleon életének — ezt elfelejteni soha nem lehet.

Csak egyet — egyetlen egyet szeretnék kitérölni emlékeimből. Azt a hideg márvány asztalt, azt a

gyászos, fájdalmas valót, melyet védőbástyával kellett körülvenni az indulatok kitérőse elől, amely a 320 magyar szemét könnyre fakasztotta, kezét öklöbe szoritotta, a lelkekből feltörő fájdalmat kiváltotta. Kár volt ezt megmutatni, nem lett volna szabad a lelkeket megbolygatni.

Ne vigyék el soha, soha a magyarokat Trianonba!

A Nemzeti Egység pártjának szervező gyűlései vármegyénkben.

A nemzeti egység pártja, kitűzött programjához híven, megkezdte szervező munkáját vármegyénkben is. Eddig három kerületből futottak be hozzánk a hírek, amelyekről az alábbiakban tájékoztatjuk olvasóinkat:

A hatvani kerületben Hatvanban június hó 18-án tartották meg az alakuló gyűlést, dr. Niedermüller Ferenc, a helyi szervezet elnökének vezetése alatt.

A gyűlésen két nagyvonalú beszéd hangzott el: az ülést vezető elnöké, aki beszéde keretében helyesen mutatott rá azon kötelességre, amellyel mindenki tartozik támogatni a miniszterelnököt a nemzeti egység megteremtésére irányuló nagy munkájában.

Szinyey-Merse Jenő országgyűlési képviselő nagy tetszéssel fogadott felszólalásában visszaillesztetett a történelmi múltba, s a jelen sívér helyzetével foglalkozva, helyesen állapította meg, hogy itt elsősorban az egyes lelkekben, — a nemzetek fiai lelkében kell a válaszfalakat lebontani, hogy azután a nemzetek között lévő válaszfalak is lebonthatók legyenek. A magyar invenciózus faj, — mondta, — csak nincs benne kitartás.

A hibákat meg kell vitatunk és a nemzetnevelés nagy munkáját a helyes irányelvek szemmel tartásával a család keretében kell megkezdenuk.

A gyűlés végén Hirling Gyula, m. kir. kormányfőtanácsos, kerületi elnök lelkes szavakkal mutatott rá a miniszterelnök ujjaérítő nagy munkájára és indítványára a gyűlés egyhangú lelkesedéssel üdvözölte Gömbös Gyula miniszterelnököt és Sztranyavszky Sándort, a párt országos elnökét.

A pásztói kerületben június hó 15.-én, Urrapján tartották meg a szervezőgyűlést, Gorove Arpád elnök vezetése alatt. Kohuth Adorján képviselő felszólalása után Ivády Béla, a kerület orsz. gyűl. képviselője tartotta meg nagykezdő beszédét. A beszéd keretében reámutatott Gömbös Gyula miniszterelnöknek a mai hihetetlenül nehéz helyzetben kifejtett nagy, nemzetmentő munkájára. Hangsúlyozta, hogy a mai kritikus helyzetben csodákat nem lehet várni, de a miniszterelnök, mint a nemzet rátermett, hivatott vezére, akit minden ténykedésében a puritán önzetlenség és a tiszta hazaszeretet vezetett, eddigi munkájával is méltán kiérdemelte, hogy a nemzet fiai osztály, felekezet és rangkülönbség nélkül mellessen álljanak!

Hasonló értelemben szólott Gorove Arpád elnök és vitéz Agasváry Lajos is.

A megjelentek lelkesen ünnepelték Ivády Béla országgyűlési képviselőt, ugy ezen a gyűlésen, valamint a pásztói klub 10-én megtartott bankettjén is.

A hevesi kerületből vett értesülésünk szerint Gáspárdy Elemér országgyűlési képviselő sorra járja a kerület községeit és mindenütt meleg ovációkban részesítik a községek lakosai pártkülönbség nélkül.

A Mátra kulcsa.

Írta: Szent-Ivány Ferenc.

Vármegyénk életében egyre jobban szerephez, érvényre jut, — hogy úgy mondjam, dívatba jön — végre valahára, a Mátra. Sok szempontból örvendtes ez, hiszen vármegyénk miade iféle szempontból elvitathatatlan, legnagyobb tőkéje, kincse, kiaknázatlan aranybányája ez az erdőborította, Istenáldotta, csodás szép hegyység. Annál örvendesebb tehát a kezdő Mátrakultusz, mivel ahhoz, hogy mások is megismerjék, illetve mások is idevonzzon megyénkbe, elsősorban magunknak kell azt megismerni, tudnunk kell, mink van, másodsorban a Mátrát képessé kell tenni arra, hogy ha mások is élvezni, megismerni akarják, azokat kellő felkészültséggel, a mai igényeket kielégítően tudja fogadni. Tehát végeredményben a Mátra felfedezése, kiépülése az egész Mátravidéken életet indít, munkaalkalmat teremt, kereseti lehetőséget fokoz.

Szinte hihetetlen iramban fejlődik ki a tulajdonképeni mag, a Mátraháza környékén a Mátra, mint üdülő, gyógy-, szórakozó-, nyaraló-, sporttelep. Jóformán gombamódra nőnek ki a földből a csinosabbnál csinosabb, sőt monumentális épületek, mind jobban és jobban szaporodik látogatottsága, ezzel együtt nő rajongóinak száma is.

A kezdeményezés érdeme, elvitathatatlanul illeti a Mátra legjobb ismerőjét, legnagyobb rajongóját, dr. Puky Árpád, Gyöngyös város nagykonceptiójú, láradhatatlan, törhetetlen akarátú, bizni, hinni tudó, alkotni képes polgármesterét. Tulajdanképen Ő az, aki nekünk és az egész ország számára a Mátrát felfedezte, míg majd azzá teszi, amire méltán érdemes! Minden elismerés és köszönet megilleti Őt már eddigi óriási munkájáért, is, annál is inkább, mivel biztosak lehetünk, hogy még igen sok szép, üdvös, nagy terv, elgondolás fog elindulni a gyöngyösi polgármesteri csöndes dolgozószobából.

Mindenesetre a Mátra kulcsa, előnyös fekvésénél fogva, de arravalóságáért is, kétségtelenül Gyöngyös. Ebben a kérdésben — sajnos — ténytelen vagyok ellentmondani talán többeknek, kik a Mátra „Poprádfelkájává” Pásztót óhajtanák magtenni. Mindenesetre az ő elgondolásuk roppant dicséretes, Pásztót létben érintő, azonban szerény nézetem szerint először is elkésett, másodsorban szinte utopisztikus.

Ugyanis amire Pásztó készül, azt már Gyöngyös megvalósította. Gyöngyös neve a Mátrával máris annyira egybeforrt, hogy ezt az előnyt most már nagyon nehéz volna tőle elhódítani! Azonkívül Gyöngyös már régen berendezkedett arra, hogy a Mátra „Poprádfelkája” legyen, amire elvitathatatlan joga van több oknál fogva is.

Gyöngyösről indult el a Mátra-gondolat, Gyöngyös sok nehéz áldozatot is hozott és folytonosan hoz még mindig a Mátráért, ott fut keresztül több autóbusszárat, Pestről egyenesen a Mátrára szállítván a közönséget, van keskenyvágányú vasútja a Mátrára, Gyöngyös szállít fel minden szükségeset a felépült telepnek, villáknak, Gyöngyösre jó országúton akadálytalanul jut az autós. — míg Pásztó felé már Aszódtól járhatatlan az út, Nógrádmegye jóvoltából. — Gyöngyös egy mindjobban kiépülő csinos, modern, városka, még a mai viszonyok közt is élénk, rugalmas üzleti, kereskedelmi élettel, modern, nívós üzletekkel, szállodákkal, éttermekkel, kereskedelmi csarnokkal, bankokkal, kellőszámu bérautóval, stb. egy-

szóval mindenképen alkalmas arra, hogy a Mátrát látogató lerándúljon ide, vagy odamenet megpihessen itt, akár szórakozni, akár bevásárolni, vagy üzleti ügyeit elintézni.

Pásztónak mindezt elérni — nem túlhaladni — meggyőződéseim szerint lehetetlen, nemcsak egyelőre, de egyáltalában.

Nem kevésbé nagy erőssége továbbá még Gyöngyösnek az, hogy rajta keresztül vezet a mindinkább térthódító autóbussz, illetve autóút forgalom Parád fürdőre is, így Gyöngyös fokozatosan Parádfürdő kulcsává válik.

Azonkívül ennek az adottságnak, munkának, befektetésnek az előnye távolról sem rögtönható és így arra, hogy egy fejlődésében elakadt városkának — mint Pásztó is — lendületet adjon, egyáltalán nem is alkalmas.

Hiszen ismerek Gyöngyösön is sok rövidlátó embert, aki tele van panasszal a Mátra kiépülése ellen, aki a Mátrában ellenséget, sőt üzleti érdekének egyenesen megrontóját látja. Van, aki panaszkodik, hogy a Mátra minden forgalmat, pénzt, életet felszív, minden idegent magához csábít. Természetesen a jelen szempontjából igaza is lehet. Azonban ez a kezdet úgynevezett nehézség, melyet Gyöngyös már elég erős leküzdeni, kibőjtölni. A Mátra kulcsának előnyét Gyöngyös is csak esetleg évek múlva fogja számottevőleg megérezni, azonban ha egy váratlan gazdasági fellendülés jönne, (bár már itt volna!) azonnal érezhetné.

Az a munka, amit ma Gyöngyös a Mátra érdekében teljesít, az az áldozat, amit hoz, kétségkívül egy alaposan átgondolt, pompás jövőjű hasznos befektetés, amely a bőséges kamatokat ontani fogja, ha eljő az ideje. Az, hogy momentán nem éreztetni üdvös hatását, hogy nem mutatkozik még a sóvárgott, türelmetlenül várt eredmény, ne tévesszen meg azonban senkit. Az igazi eredmény csak a kitartó, szívós, céltudatos, nehézséget nem ismerő, áldozatot hozó munka jutalma mindenkor, mely ha kesik is, de el bizonyosan nem marad!

Pásztónak a Mátrakérdésbe való bekapcsolódásra kétségkívül az ujonnan épülő hutai országút adott impulzust, azonban ha az ujonnan épülő út sok reményre is jogosít, de a Mátrát Gyöngyöstől elhódítani semmiesetre sem alkalmas, de nem is fogja. Kár volna erre Pásztónak reménykedést — egyebet meg éppen — pazarolni.

Pásztó elakadt szekerét szerény nézetem szerint két dolog van hivatva kisegíteni a kátyúból. Egyik a szén, a másik a gyümölcs. Mindkettő önös jövőjű, beláthatatlan perspektívájú, melyek közül ha csak egy is sikerül, úgy Pásztó nem szorul arra, hogy a bizonytalan „Fürdőváros”, vagy élele gondolatokkal foglalkozzon.

Világos példaképpen állanak Pásztó előtt Salgótarján, Nagybátony. Bizony, ha bányáik nem volna ezeknek, akkor ők sem állanának különben Pásztónál. Hiszen az idők változását — sajnos — semmi, senki meg nem akaszthatja, bele kell nyugodni ezeknek a helységeknek abba, hogy a Felvidék elszakításával az ő jelentőségük, melyet az átvonuló forgalom adott, erősen megcsappant, mondhatjuk a minimálisra csökkent, melynek folyományaképpen hanyatlásuk természetes, hacsak fel nem ismerve a helyzetet, kellően nem alkalmazkodnak a sanyarú változott körülményekhez.

Azonkívül, mint a régi feljegyzések mondják, valamikor Pásztónak igen jelentős ezüsbányászata is volt. Nem tudom, vajon ma ezek üzenben vannak-e, de ha nem, talán érdemes volna ezeket felújítani! Hiszen ami a boldog békeévekben nem volt rentábilis esetleg, az ma óriási haszonnal járhat!

A Mátra kulcsa azonban elvitázhatatlanul Gyöngyös, nemcsak jogosan és érdeme szerint, de a lehető felsoroltak alapján. Tőle ezt az előnyt Pásztó soha már elvenni nem fogja, bármennyire is törekedne arra. Gyöngyös nemhiába néz bizakodva az erdőborította, pompás sziklabérczek felé, mint egy jobb jövő zálogára.

A gondolat elialult a gyöngyösi polgármesteri

hivatal iróasztala mellől, sok, szinte leküzdhetetlen akadályt kellett megvívnia, sok hitetlenkedést, kételkedést meggyőznie, sok kicsinyességet, ellenérvet megcáfolnia, de a törhetetlen akarás, hit végre mégis győzött, életet hozott az elhagyott erdők, regényes bércek közé, biztos kézzel megvetvén alapját egy szebb, jobb jövőnek, amely a Mátráról fog alászállani a városra.

A Mátra sorsát Gyöngyös indította el a fejlődés útján és amint a legjobb példa is mutatja, jó kezében van az! Ebből a kézből nemcsak, hogy nehéz volna a siker egy részét kicsavarni, de talán méltánytalan is lenne. Haladjon kiki a maga útján, a boldogulása felé, melyet mindnyájan őszintén kívánunk és amelyre az Isten áldását kérjük. —

A paradicsomtermelés és értékesítés az 1932. esztendőben, piaci kilátások az 1933. évre.

Irta: Kálmán Sándor.

Nincsen olyan beviteli cikke a német főzelékpiacnak, melynek mennyiségbeli fontossága a paradicsoménál nagyobb volna és nincsen olyan exportcikke a magyar termelésnek, mely érthetetlen módon egészen a legutóbbi időkig annyira elhanyagolt lenne, mely annyi előnye mellett annyi mellőzésben részesült volna, mint éppen ugyanez a paradicsomé.

Amikor gyűléseken, alkalmi közgazdászoktól fősztók és hevenyészett programok formájában unosuntalan halljuk, hogy termelésünkkel át kell nyergelni, termelésünknek alkalmazkodnia kell a fogyasztópiacok igényéhez, olyat és úgy kell termelni, immár, ami kint a világban talán, nem pedig ami nálunk kedves, sohasem halljuk megjelölni az utat, a módot, az eszközöket, melyek igénybevétele mellett a termelő ez útmutatás alapján átnyergelhet. Mert bizony sok kell ahhoz, hogy régi termelési módjaink, eszközeink ujakkal cseréljessenek ki. Elsősorban mindig anyagi eszközök. Hosszú járatú hitel, sok bizalom, megértés a pénzintézetek részéről, melyek nálunk távolról sem kívánják ebben a formában a gazdasági életet almentálni, sok új ismeret a termelő részéről és hozzá még bevárni egy-két vagy több évig, míg úgy a befektetett anyagi eszközök, mint munka, tudás eredménye termés, hozam alakjában jelentkezik.

De hogy mi kell a paradicsomtermeléshez mind ezen feltételekből, hiszen minden ismertetésem, minden becsületes felvilágosító utjaim, előadásaim kapcsán valósággal begyűrni kívánt útmutatásom dacára sem tudtam közszellogható eredményt elérni, máig sem tudom.

Hogy tőke alig szükséges ehhez, hogy ennek a termelésnek azonnali hozama is megvan, ezek tények és tény az is, hogy a szerény, előbb igen rosszul megfogott termelési kísérletek vagy a legutóbbi évben már kisebb látszateredményt mutató szállítások, melyeket sajnálatosan a késői megjelenés nem tett rentábilissá, nem engedik meg, hogy e cikkről magyar vonatkozásban, mint exportcikkről beszéljünk.

Midőn azután így az illetékes részről jelentősen jelzett 1932-es esztendő, a kedvezőtlen időjárási viszonyok folytán, néhány törekvő termelő szépnem ígérkezett eredményeit nem hozta meg, míg ugyanakkor a versenyállamok hatalmas arányú exportja, melyek számszerűségét majd ismertetem, földrajzi távolság, költség stb. dacára valósággal, éppen e cikk

által, nagy arányokban javította meg az exportáló államok kereskedelmi mérlegét, mi a mi 12 kis waggonciskánkkal az idény végén, búsan beállítva, már csak a helyi árú versenyt próbáltuk sikertelenül felvenni. Azért a helyi árúért, mely vám és nagyobb fuvar nélkül pár óra alatt kellő érettségi fokon szállítván, érkezett be ide.

A paradicsomnak, ennek a Németországban olyan fontos salátacikknek, majd nyers fogyasztás tárgyát képező árúnak, főpiaca München, akár mint belépő állomás, akár mint helyi fogyasztópiac.

És míg mi már többször, nem akarva megérteni a paradicsom rendeltetését itt, a mi vizes, édes, könnyen romló, puha és formájában sem kedvelt „Rippentomaten-ünkkel kísérleteztünk és nem tudtuk megérteni, hogy itt éppen azért nem megy ez árú, amiért nálunk kedvelt, elvesztettük azt a piacot, melyet annak idején jótszi könnyedséggel hódíthattunk volna meg magunknak. Csak kis munka, kis törekvés, kis szorgalom és mi, nem Olaszország, Hollandia, Algír vezetnének itt még akkor sem, ha az árú egy része, de nem főtömege korábban jönne éghajlati viszonyok folytán, mint a miénk.

De nem történt semmi. Ami történt a legutóbbi három évben, nem egyéb mint kísérlet, melyre hivatkozni lehet, de nem kísérlet, melyet exportsiker kellett, hogy kísérjen. Ha nem megszátoztás, melyet a helyi kereskedelem talán régen tároló magkészletének sürgős elhelyezése tett szükségessé, ha nem jegyzőkönyvek e szátoztott magok „eredményeiről” a néhány köztségben, hanem annak a típusnak magbeszerzése, melynek itt vevője van, annak a típusnak hatalmas arányú akár kényszertermelése, mint az olasz vidékeken (hol az egyetlen Francavillát hagyták meg a nem kedvelt Rippentomaten termelőhelyének), ha a szakszerű berakás, kellő érettségi fok mellett való szállítás hatásos ellenőrzése, szigorú osztályozás stb. követte volna a kérdés elméleti letárgyalását, akkor mi nem 12 kései waggonnal szerencsétlenkednénk e cikk legnagyobb világpiacán, hanem ott állanánk sorban azon a helyen, mely bennünket meg kellett volna, hogy illessen.

Abból, hogy néhány jóakarató termelő a maga bőrén, a maga meglátásai alapján becsületes törekvést mutat a helyes irányú termelésre, még e cikket megillető arányú exportunk nem lesz, de meg a

hosszadalmas kísérletek minden élan nélkül arra vezetnek, hogy az időközben tökéletesbedő versenyállamok termelése mögött messze elmaradunk és nem jövőnk tekintetbe azokon a piacokon, hol mi még csak a verseny már megélte kezdeti törekvések-nél tartunk.

A mi termelő területeink: Gyöngyös, Hatvan, Tura, Fóth, Kecskemét, Kiskunmajsa s két éven át láttam árú az adony-cikolai uradalomból.

A versenyállamok: Olaszország. (Scicli, Siracusa, Milazzo, Napoli, Imola, Bologna, Francavilla etc.) Hollandia (májustól novemberig) Kanáriszigetek (télien át) Spanyolország, ujabban Belgium, Dánia és szerepet játszik még Algír.

A helyi árúk eredete: Bajor, Pfalz, Baden, Magdeburg, Braunschweig, Hessen.

Az olasz árú 1932-ben június 6-án jelentkezett waggontételben. Minden eredetű árú ugynevezett hollandi magú paradicsom, Rippentomatenja csakis Francavillának van és ez jó néhány pfenniggel mindig a normális típuson alul értékesül. Az olasz kormány mindent elkövetett e nagy jelentőségű cikk termelésének előmozdítására és bár nagyobb tökéesszgek e célra nem szükségeltetnek, az agrár kamarák útján minden eszközt rendelkezésre bocsájított a termelőknek, kötelezvéen őket a Németországban megkívánt típus termelésére, másrészt az Istituto Nazionale útján kérielhetetlen szigorral ellenőrizte az árú osztályozását és érettségi fokát a kiszállítás-kor. Így azután úgy kötelekre, mint egyes tételek vételére a vevőknek biztos bázist teremtett és az egyes vidékek szállításra alkalmas paradicsomának szállítási időpontját is megállapítani magának tartotta fenn. Így ma már az olasz paradicsom megbízhatósága csaknem egyenértékű a hollandiával, másrészt az állam ilyen törekvése sok exportőrt még az állam intenciójánál messzebbmenő, minőségileg többt nyújtó törekvésre ambicionált. Az utóbbi kedvező években, vagyis 1932-ben már olyan szinte túlos osztályozást láttunk, hogy a legigényesebb vevő kényes izlése is megtalálta a maga „Sorte”-ját, A, AA, AAA, majd B, BB . . . ami részint minőséget jelentett . . . majd ládikákban hollandi díszes állványokban, kisebb nagyobb csomagolásokban került forgalomba az árú. Mindenütt a cég neve, melynek így az árú becsületére vált. Olasz premiumról nem tudok, de valószínűnek tartom, hogy ilyen prémium az olaszoktól most követett rendszer alapján kiosztásra kerül.

Hogy fogalmat nyujtsak e cikk arányai felől, 1932. évben ebben a kietlen, gazdaságilag sivár évben Olaszország Münchenbe részben helyi fogyasztásra, részben tranzitra összesen 2560 waggont azaz kettőezeröttszázhatvan waggont átlagos 6655 kg. súlyban küldött be. És értékesítette olyan áron, melyekről nekünk a mi 1—2 filléres tömegárainknál csak álmodnunk szabad.

Igy közlöm ez okból az olasz paradicsom ármozgalmát:

Június 6-án 70 pfennig, másodrendű 61 pfennig kilója, milazzói árú; június 10-én 60 pfennig 5 kgos. ládikákban brutto netto, nyitott rekesz 52 pfennig, a Rippentomaten 4 pfenniggel olcsóbb.

Június 13-án 48 pfennig, kisebb csomagolások 50—52 pfennig kilója, június 17-én 52 pfennig. Rippentomaten 48 pfennig.

Július 1-én 32 pfennig, a standokon 36 pfennig.

Július 4-én 36 pfennig, a standokon 38—40 pfennig.

Július 5-én Münchenbe 58 waggon érkezik olasz paradicsom, 6-án 32, 7-én 25 waggon, mégis az ár állandóan 32 pfennig, a Rippentomaten ekkor már csak 24—26 pfennig már standon.

Július 8-án Münchenbe 37 waggon érkezik, Imolaárú 40 pfennig, Sziciliai 34 pfennig, Július 9-én Münchenbe 63 waggon érkezik és mégis: milazzói árú 30—32 pfennig, Július 11-én Francavilla Rippen már 26 pfennig, Siracusa 28 pfennig, Bolognavidéki 30 pfennig standokon nagyban cca 4 pfenniggel magasabban.

12-én Rippen nem kell.

14-én Münchenbe 59 waggon érkezik, 16-án 66 waggon, 20-án 60 waggon, az ár lemegy egészen 18—22 pfennigig, ab waggon 16 pfennig, mert már helyi árú jelenik meg, badeni nettosúlyban 20 pfennig, Július 28-án (22-én 61 waggon érkezik) megszi-lárdul a piac és elér 26—28 pfennigget.

Július 29-én szilárd 30—32 pfennignél, augusztus 20-án újra szilárd Münchenbe ekkor még 13 olasz waggon érkezik, Augusztus 23 25-én helyi szép árú (Pflaz) már 14—16 nettosúlyban, az olasz még mindig elér 12—13 pfennigget, Augusztus 26-án még mindig 4 waggon olasz paradicsom jön 12 pfennig, gyegebb árú azonban már 8—10 pfennig, Augusztus 31-én még van olasz maradék 8 pfennig kilója, de a helyiárú 6—8 pfennig nettosúlyban.

E nekünk elképzelhetetlen mennyiség-szállítási tartam mellett csak azt kell még tekintetbe vennünk, hogy a paradicsom a jelenlegi nemel vámtarifa alapulvétele mellett a legkisebb költségű cikk és nagy waggonnak (cca 7000 kg.) jutalekos eladásnál is összköltsége 7 pfennig, kis waggonnál (cca 5000 kg.) 8 pfennig . . . ugyanezen költségek merülnek fel a mi szállításainknál is.

A hollandiai árú itt igen kedvelt, mert kemény, víztartalma csökély, osztályozása igen pontos, csomagolása kifogástalan.

Complet waggon ide 1932-ben 29 érkezett Hollandiából, de mellékküldeményként igen sok árú ezenkívül.

Természetszerűen árai követik a kanáriszigeti, illetve később az olasz árú árhullámzását.

A Kanáriszigeti paradicsom novembertől júniusig kerül szállításra. Kizárólagos piaca eddig Hamburg volt, ujabban közvetlenül is szállítanak Németország belsejébe. Mozgalmának méretei hatalmasak. Értékesítése kizárólag az aukciók útján történt eddig, minőségi osztályozása pontos, betűzéssel történik. Kétféle csomagolási módja van: Ládikák tözegmorzsalékkal ágyazva 6—7 kg. nettotartalommal, vagy ugynevezett Wannenben (kádszerű rekesz), mely brutto für nettó kerül eladásra, 1932-ben cca 6 márka ládikája, 1933-ban lanyhább és 4.5—5 márka, de néha puhább árú 3—3.5 márka is.

A spanyol kísérletek 1932-ben nem sikerültek épen így kevésse sikerült az idén a belga és a dá-kísérletek. A minőség melyet nyujtottak nem felnt meg a német kívánalmaknak.

Évekkel ezelőtt láttunk még itt pozsonyi árki is, de ezt már az olasz és hollandi árú teljesen eü szorította. Ez annak idején ömlesztve érkezett és kedvező fogadtatásra talált.

Kanáriszigeti árú complet waggonokban 52 waggon érkezett és ezenkívül csaknem naponta főleg az aukciókat követő napokon mellékrakományok Hamburgból, belga 1 waggon, dán 1 waggon, spanyol 1 waggon eddig.

A magyar árú termelése körüli kísérletek csak az 1932. évben jutottak volna szerephez és pedig két kísérlet biztatott sok eredménnyel: az egyik a *báró Hatvány uradalom* kísérlete, másik pedig a *Sciotto budapesti olasz cég kiskunmajsai* kísérlete... mindkettő azzal a tipussal, mely itt kedvelt és mindkettő azzal az alaposssággal, melyet töke, munkakészség, szakismeret, összeköttetés lehetővé tesz. De részint az időjárás sajátos alakulása, részint pedig az árú nem kellő érettségi foka mellett való beakása, másrészt talán a magyar talajviszonyok befolyásolta vizes volta, az árúnak nem hozhatta meg a kívánt eredményt. *Tény az, hogy mindkét kísérlet hatalmas haladást mutatott. Mert osztályozott árút kaptunk, székszerű, kellő csomagolásban.* Sőt a hatvani uradalom tovább ment és mint a hollandok sokszor, a paradicsomot rövid szárral szállította, mely kedvező fogadtatásra talált. De olyan későn jöttünk, az árú olyan érett állapotban érkezett, hogy minden törekvés hiábavaló volt.

Az első magyar waggon Kiskunmajsáról augusztus 7-én érkezik és 22 flenniget ér el. Az első hatvani waggon, illetve ugyanezen uradalomtól Hortról augusztus 17-én érkezik. Ez utóbbi továbbmegy Franklurtba, de ott sem érhet el eredményt, épen az említett okoknál fogva. *Ide salátának való kemény árú kell és addig sikerünk nem lesz, míg ezt ki nem hozhatjuk.*

Az első hatvani waggon ide szeptember 14-én érkezik inkább bemutatásra, mint üzletre. Elér 13 flenniget, ami akkor, mikor a helyi szép kemény árú netto 12 flenniget ér el, megbecsülését jelenti az árúnak. A további waggonok már későn jönnek, mind túlérett árú, bár csomagolása igen gondos, osztályozása igen dicséretes, de a kedvezőtlen idő folytán átmenetileg elmaradt, a hősségre bőségesen érkező helyi árú is 6 flennigig száll le és az utolsó waggonok, majsai és hatvani árúk, eladhatatlanok úgyszólván. Így a szállítást inkább kísérletként kell tekintenem.

Igy azután ide összesen 12 waggon érkezett és pedig 1 Kecskemétről, 3 Kiskunmajsáról, 1 Hortról, 7 Hatvanból. Ez utóbbi helyről az *utolsó szeptember 23-án.*

Az elmúlt években érkezett ide két waggon a székeslőváros adonyi bérletéről, melyről, szemben az előző évek küldeményeivel, elismeréssel kell szólnom, érkezett ide előbb néhány waggon mindent diszkreditálva Föthről, amely valamikor központi paradicsomtermelő vidékünk volt, érkezett gyengébb árú Gyöngyösről.

Ezek értékesítése akkor mást mint „Mindererlöst” nem jelentett.

A hatvani és kiskunmajasai sokatigéző kísérlet után megvan a remény, hogy talán sikerül, a kellő tipust megtalálnunk, kellő időben, kellő formában jönnünk árúkkal, *talán korábbi fajtákkal*, de mindig szem előtt tartva, hogy Németország mást, mint hollandi magú, kemény árút nem kíván.

Megkeresést kaptam olyan irányban, hogy és mit lehetne a *hajdúszoboszlói meleg forrásokkal* a téli paradicsomtermelés céljaira elérni.

Mint hogy itt, mint jeleztem, csakis egyetlen versennyel, a kanáriszigeti paradicsom versenyével állunk szemben, ennek árhullámzását, ellenállóképességét, osztályozását, költségeit és forgalmát kell alapul vennünk, melyre nézve főleg a hamburgi aukciók

jelentései mérvadók. Tény azonban az, hogy a tőzegmorzsalékban csomagolt árú utóbbi időben nem kedvelt. Mert egyrészt nehezen állapítható meg a nettotartalom, másrészt pedig általános a hiedelem, hogy a tőzegmorzsalék szaga az árút átjárja. Ez utóbbi okból tértek a kanáriszigetiek a „Wannen” csomagolásra.

Nem mulasztatom el, hogy épen a kifejtett okoknál ne térjek rá a premium kérdésére, melyet egy olyan tessék-lássék rendszernek tartok. Ebben a formájában éppen e cikknél nem látom a prémium célját. Mi még *mindig a mennyiséget prémizáljuk*, nem pedig a honorálni érdemes exporttörökvéseket, a külföldi vevő kívánta típusok, osztályozás, minőség, etc. jutalmazása nem fontos, nálunk, de igenis kitüntetjük a *filléres árúnál csaknem azonos értékű prémiummal* a válogatás nélkül berakót: én ebben mást mint szemfényvesztő de feltétlenül káros és nem nevelő hatású jutalmazását nem constátálhatom egy lát-szatexpornak. Itt az volna a helyes, ha a megfelelő árú félpremiáját a termelő, félpremiáját pedig az az exportőr kapná, aki piacképes árút szállít.

A német helyi törekvésekről, azok arányairól több ízben tettem jelentést illetékes helyen. Mégis a klimatikus viszonyok még mindig módot nyújtanak rentabilis importra. Hogy meddig, nem tudni... Tény az, hogy a németek nagy lépésekben haladnak előre és ma már, ha még drágák is, de már májusban versenytársai a kanáriszigeti és holland importnak. Így meg kell emlékezniem mint korai árúról a *grossumstatti* (Hessen) *állami birtok* nagyszerű eredményeiről. Sikerült olyan kemény, kis víztartalmú paradicsomot melegházi termelésükkel kihozniok, hogy ez árú itt kedvező fogadtatásra talált és pedig 70-90 flennigés áron kilogrammonként, nettosúlyban, mikor a holland is belekerült 60 flennigbe. Később Baden, Pflanz etc. szállítanak főleg „Spankorb”-okban osztályozott igen szép árút.

Igy azután látva e hatalmas versenyt, melyben azért nekünk sem szabadna lemaradnunk, talán jöhet idő, mikor a mi paradicsomunk lesz keresett, különösen akkor, ha a nyers paradicsom élvezete általánosabb lesz: végig kell mennem azokon a lehetőségeken, melyeket az 1933. évre a paradicsomtermelés és paradicsompiacok nyújtanak.

Vagy magunk is belépünk vagy, tanúi leszünk, egy hatalmas párbajnak, melyet a két nagy importáló állam, Olaszország és Hollandia fog ez esztendőben lefolytatni.

Az előjelek szerint e két főtermelő állam között igen heves harc várható. Valamikor Hollandia volt az európai paradicsompiac uralkodója. Olaszország pedig olyan árút termelt, mely a magas belértékű hollandi árúhoz akár a fajtát, akár a csomagolást illetőleg még megközelítőleg sem jöhetett. *Két esztendő óta* Olaszország olyan erőfeszítést fejt ki, hogy Hollandiát túlszárnyalja, hogy ez minden képzeletet felülmúl. Elsősorban a *mag helyes megválasztását* vette programjába és mindazokat a fajtákat, melyek az európai piacon nem kedveltek, egyáltalán *nem is termeli.* Az elmúlt 1932. évben pedig az *olasz Exportintézet szigorú előírásokat* teremtett a csomagolás terén és a csomagolást úgyszólván egységesítette. Most az 1933. évben az olasz termelők már jól felszerelve, harcra készen állanak, hogy minden erővel küzdjenek a holland árú versenyével.

Hogy tisztább képet alkossunk, ime azoknak az országoknak beviteli táblázata, melyek a paradicsombehozatalnál tekintetbe jönnek:

Métermázsákban				
Tomaten-Einfuhr:	1929	1930	1931	1932
Deutschland	921 200	884 760	764 808	683 741
England	1398 071	1550 477	1492 055	1240 581
Frankreich	128 200	170 270	244 600	212 260
Schweiz	37 406	48 699	52 386	53 699
Oesterreich	25 700	22 774	28 400	18 700
Belgien	7 177	10 083	10 352	24 534
Tschechoslowakei	7 869	8 460	10 490	9 610
Polen	2 726	2 160	4 278	2 257
Skandinav. Länder	16 176	17 710	26 270	15 396

Németország szükségletét főleg Hollandiából és Olaszországból fedezi és csak mint kisebb említettem, egy kis részét a Kanáriszigetektől.

Angolország szüksége 50 %-át a Kanári szigetektől, 40 %-át a Csatornaszigetektől, a többit Hollandiából.

Franciaország elsősorban marokkói és algiri paradicsomot vesz, a többit Spanyolországból.

Ausztria főleg a régi Dunamonarchia államai-ból vásárol, meg Olaszországból és újabban Bulgáriából is.

Svájc kb. egyenlő mennyiségeket vesz Algir-ból, Spanyolországból, Hollandiából és Olaszországból.

Belgium csaknem mindent a szomszédos Hollandiától.

Csehország kétharmadot Olaszországból, egy harmadot Hollandiából.

Lengyelország főleg Olaszországból.

Skandináv országok felét közvetlenül Hollandiából, másik felét Németországon át Hollandiából, Olaszországból és a Kanáriszigetektől.

A termelőországok közül a Kanáriszigeteknek különleges helyzetük van, mert már októberben szállítani tudnak és júniusban végeznek. A termelők 75 %-a az angol igényekre rendezkedik be, mert ott csak a Csatornaszigetek versenyével kell számolniuk, már pedig ezek tulajdonképpen nem is versenytársak, mert ott akkor kezdődik az idény, mikor a Kanáriszigetek végeznek. Vagyis júniusban. Ami pedig a fajtákat illeti, a Kanáriszigetek termelése az angol szájzire van berendezve, ahhoz idomul. Ezzel szemben a Csatornaszigeti árú lassanként kiszorítja a holland árút.

Hollandia főleg meleg és hidegházakban termel, melyek felülete az 1912. évi 210 hektárról 1930-ban 1800 hektárra emelkedett. A kb. egymillió métermázsányi évi produkcióból a lehető legtöbbet exportálni kívánja Hollandia. 1929-ben 801,815 mázsát, 1930-ban 798,289 mázsát, 1931-ben 843,135 mázsát, 1932-ben 735,460 mázsát exportált.

1932. tehát a holland paradicsomra nézve tekintélyes visszaesést mutat s ez a visszaesés az 1933. évben valószínűleg még nagyobb lesz. Kerekén 55 %-a a holland paradicsomexportnak Németországba irányul, kb. 40 százaléka Angliába és Írországba. 1932-ben Hollandia az angol piacon előbbi exportjának 40 százalékát elvesztette. Mint már jeleztem, a holland kivitel május kezdetétől novemberig tart.

Olaszország, május végén kezd és pedig Sziciliából. Az üvegházi termelést Olaszország nem ismeri. Termelése horribilis: 1929 23,174,000 mázsa, 1930-ban 9,489,000 mázsa, 1931-ben 6,462,000 mázsa, 1932-ben 8,423,000 mázsa. 1929-ben volt a nagy

olasz paradicsomkrach, akkor a művelési felületet csökkentették és akkor kezdtek a német irányú termelésre átnyergelni. A kivitel 415,378 mázsáról, mely 1930-ban volt felmutatható, 1931-ben 334,286, 1932-ben 269,129 mázsára ment vissza. Tehát alig felét éri el a holland exportnak. Megjegyzendő, hogy az utóbbi években az előírások szigorú betartása folytán értékben emelkedés történt. Az olasz kivitel 8 százaléka Németország felé irányul, a többi Svájc Ausztria stb. felé.

Spanyolország 1931-ben még 69,100 mázsát tudott exportálni és pedig jórészt Angolország és Franciaország felé. Amióta Angolország bevezette a paradicsomvámot, Spanyolország bevitelére 1932-ben 23,016 mázsára süllyedt. Így az angol piac Spanyolország részére jóformán elveszett, mert ott többé versenyképes nem lehet.

Algier kb. 100,000 mázsát visz ki évenként és pedig elsősorban Franciaországba. Novembertől kezdve szállíthat. Három aratása van: Novembertől januárig, áprilistól májusig és júliustól augusztusig. Algiernek még nagyobb kilátása van, mint Olaszországnak az európai piacok meghódítására, mert korábban szállít és előnyös a klimatikus helyzete.

A Csatornaszigeteknek kedvező klimatikus viszonyai vannak és Angliától nem különíti el vámtárárt, olyan előny, melyet a többi termelőhelyek egyike sem élvez. Tehát a szigeteknek módjában van az angol piacot júniustól kezdve tetszés szerint ellátni.

Amint tehát a táblázatból nyilvánvaló, Svájc és Belgium kivételével, minden vásárló ország paradicsombevitelére csökkent.

Ez a csökkenés 1933-ban még elmélyül, annál elkeseredettebb lesz tehát a harc Hollandia és Olaszország között, főleg július és augusztus hónapokban. A hadiszíntér Németország lesz.

Olaszországnak megvan az a nagy előnye hogy kis termelési költsége, alacsony munkadíja van, ezzel szemben Hollandia közelebb fekszik és kisebb a fuvardíja. Küzdenie kell Hollandiának a skandináv és svájci piacokért is. De ezeknek a jelentősége csekély.

Előreláthatólag tehát mint közvetlen következményt, alacsony árakat fogunk ez idén látni. Hollandiában már most érezhető az árak ilyen tendenciája, bár Olaszország a kivittelt még alig kezdte meg.

A mi szerepünk kettős okból csekély. Mennyiségünk nincs és nem is lesz jóideig, árunk alig ismert és bár termelési költségeink szintén alantjárók, közönyünk, ha szűnik, alkotókudvünk már csak úgy közelbe visz, hol igen gyengék leszünk.

Járásí tüzoltóverseny Egercsehiben. Az egeri járás tüzoltó szervezeteinek ezidei tüzoltóversenye június 18-án zajlott le Egercsehiben. A versenyen megjelent Breznay Imre vármegyei tűzrendészeti felügyelő is, aki a sikeres gyakorlatok után kiosztotta a díjakat és elismerő jutalmakat. A benevezett 11 tüzoltótestület közül Egercsehi önkéntes tüzoltói első díjat nyertek, a második Verpelét lett, de minden csapat kivált technikai ügyességben és a felszerelés gyors kezelésében. A versenyek után bankett volt a megjelentek tiszteletére.

Hirdessen
a „HEVESVÁRMEGYÉ”-ben
biztos sikert ér el!

Vazlatok a fogorvoslás egyes tárgy- köreiből.

Irta: dr. Sárközy Ferenc.

A fogak és a száj ápolásával illetőleg pathológiájával (kórtanával) foglalkozva rengeteg téma tárul a cikkíró elé és bizony csak hosszas lejtőzés után tud válogatni a sok, egyenlően elsőrangú fontosságú és mindennap előforduló kázusok között, míg végül a „primus inter pares” elve alapján mégis a fogszut (caries) és a gyökérkezelést szemeli ki magának. A tárgykörük óriási e kis ismertetés terjedelme azonban korlátozott és így csak igen kevés, de legközönségesben ismert részleteire fogok kitérni. Előre is bocsánatot kérek tehát, ha a cikkemben foglaltak e két kázust nem ölelik fel teljesen és sok hiányolni valót hagynak maguk után.

„Doktor úr kérem mi ez a barna itt a fogaim között? Csúnya is, amellett kellemetlen érzés is ilyen fogakkal szaladgálni a világban, legyen szives és szedje le.”

Hát bizony ez igen gyakran a kezdődő fogszu. Ha pedig a beteg kivételesen nem a fogszúra hibázott volna rá, úgy fogkő, amely alatt, vagy mellett azonban minden esetben ott találjuk a kezdődő cariest. Nincsen száj és nincsen kivétel e szabály alól, legfeljebb ha műfogszóval rendelkezik az illető. Különösen gyakori ez egymással érintkező fogak egymásnak támaszkodó, ugynevezett aproximalis részein és a rágófelületen különösképen akkor, ha a rágóbarázdák mélyek, kanyargósak és több kis apró barázdá járul hozzájuk.

Ennek az az oka, hogy ezeken a helyeken a fogak öntisztulási képessége* csökkent, minek következtében az otthagytott ételmaradékok kémiai cserebomlásaik kapcsán savat termelnek, ami a fogszómaradékat elpusztítva utat nyit a szájbaktérium flórájának a fog belseje felé.

Kitenyésztesek és mikroszkopikus vizsgálatokkal megállapították, hogy több, a szájban előforduló baktériumnak kádvenc előfordulási helye a szuvas fog ürege. Ezekkel azután (főleg a savképző streptococcus) mesterségesen is tudtak fogszut előidézni. A fogszóznak specialis baktériuma azonban nincsen.

Hogy a baktériumok most már miképpen rombolják tovább a fogat, azt mindeztideig nem tudták pontosabban meghatározni. Vannak akik úgy gondolják, hogy beturjánzanak a most már kevésbé ellenálló fogréttegbe és úgy fejtik ki a hatásukat, mások, hogy megmaradva a pusztuló felületen maguk is savat termelnek elülék és roncsolják a fogállományt.

Egészen röviden a fogszó átmeneti formái a következők. 1) A fogelszíneződése. A szuvas színváltozást a leglátványosabb hatások között találjuk mozogni. A tejtől a sötét barnáig minden árnyalat lehetséges. Ez részben a meszkiválasztás, részben pedig a baktériumok chromogén (festékképző) hatásának a következménye. 2) Csepppolyósodása. A savatás fellépésével kezdetét veszi a mészsók kioldódása. A dentin állománya mindig puhább és puhább lesz, míg végül kioldódva létrejön a „luk.” Ez mindig nagyobb és nagyobbá válna végül is communicál a gyökérkamrával. A szabaddá vált gyökérkamrában, de sok-

*Öntisztulási felület a fogak nyelvi-, ajki- és rágófelületén van, ahol a nyelv, az ajkak mozgásai és az étel megrágása kapcsán a fogra tapadó ételmaradékok stb. ledörzsölődnek, szinte lemaródnak róla.

szor már a szuvas dentinen keresztül is fertőzött és imitált ideg-, ércomplexum először gyulladásba jön (pulpitis), majd üszkösödési baktériumok (bacillus gangr. aenph.) által fertőződve gangraenássá, üszkössé válik. A fog közben az állományában is romlik tovább és tovább míg végül is letörik a koronája s ott marad a gyökér egy jókora gennyzacskóval a végén, lüktető kibírhatatlan fájdalmakkal, fisztulával, dagadt arccal stb.-vel kombinálva.

E kitérés után folytassuk azonban a beteg el-látását. Ráillesztjük a sokszor alig látható kis szuvas pontra a fűrőt, megnyomjuk . . . reccs! Abban a pillanatban a fűrő a mélyben ül, egy óriási üreg közepén. A zom-inchasábok melyek összeállítását a savhátas meglazította, szilárd lekvését pedig az alatta lévő támasztószövet, a dentin szuvas szétroncsolódása folytán elvesztette, szerte pattannak és nehezen kitakarítható, sokszor gyökérkezelés nélkül meg sem tömhető fogszúra bukkanunk.

Hát kérem ez igen nagy hiba! Tömjük meg azt a fogat még a fogszó fiatal korában! A fiatal fogszó megtömésének semminemű hátránya pusztán csak előnyei vannak. Pro primó: Rendesebben ki tudjuk alakítani a cavilást (a tömés üregét) és emellett csak csekély anyagvesztéssel jelent a fognak. Pro secundo: A betegnek anyagilag előnyösebb, mert elkerüli az esetleg szükségessé váló gyökérkezelést (erről még később), koronázást, foghúzást és ezt követő hidpótlást, amely a legjobb esetben is műfogpótlást és tízszeres árat jelent. Pro tertio: Sorban utolsó, de jelentőségben első a folytonossági hiánnyal rendelkező fogakon át történő fertőzés.

A garatmandulákat általánosságban úgy ismerik, mint a fertőzések legfőbb kapuját. Azt azonban még kevesen tudják, hogy ugyanez megtörténhetik a fogakon keresztül is. Miért közvetíti a mandula a betegségeket? Mert tátongó nyirokrései, csomói és utái felszippantják az odakerülő baktériumokat. Mint szorgalmas nyirokszerv tönkre is tesz annyit, amennyit bír. Ha azonban a baktérium virulenciája (akcióereje) marad felül, úgy a nyirok ezeken át bekerülve a vérkörbe, az egész szervezetet megfertőzheti.

Miért közvetíti a fog a betegségeket? Minden fog gyökérsatornájában ér-, ideghálózat van. A gyökér és a kamra erei a fog táplálkozását hajtják végre, az ideghálózat pedig, a dentinben lévő számtalan csatornácskába bújtatva idegvégződéseit, a külső ingereket veszi át, illetőleg a fog trophicus (táplálkozás) viszonyait szabályozza. Egyebkent ezek a kis idegvégződések az okai többek között a fog fúrás közbeni érzékenységének is. Minél számosabbak és vastagabbak, másszóval minél közelebb kerülnek az idegkamrához, annál fájdalmasabbak. Természetszerűleg individualisan változik ez is. Akinél számosabbak, nagyobbak, annál érzékenyebbek, ebben az esetben dentinérzékenységről és meglordítva, érzéketlenségről beszélünk. Ezeket a tátongó dentincsa-tornákon csak úgy röpül keresztül a sok baktérium, amelyek azután a vérpályába kerülve a szívajtól a reumáig, a vesegyulladásig a különböző bőrbajokig mindent előidézhetnek. Legujabban például a dys-hydrozis nevű betegséget nagyrészt a rossz fogaknak tulajdonítják a bőrgyógyászok.

Ennek a megjelenési formája káros izzadás, amely főképpen a lábon és a hónaljban jelentkezik. Természetszerűen mindezek fokozottabb mértékben állanak a bennhagyott gyökerekre, azonban ezekhez

még igen sokszor kellemetlen szájbűz is járul, nem térve ki a végén lévő granulona (gennyzacskó) egyéb pathogen következményeire. Nagyon szeretném tehát, ha igen tisztelt olvasóim a közismert mandulatheorid való és igaz tényei mellé megjegyeznék azt is, hogy a legtöbb embernek csak 2 mandulája, de 32 foga van. Mert bizony megtörténhetik nem szükségképen, hanem véletlenül, hogy az a kis elhanyagolt, vagy talán nem is sejtett fogszú okoz valami súlyos komplikációt a szervezetben.

Végül pedig a nyaki cariesről, a tömés számára lege artis kialakítandó szabályos cavitásról (üregről) és a tömőanyag megválasztásáról (az első és az utolsó különben érdekes téma) kellene még megemlékezni, miután azonban szeretnék még pár szót írni a gyökérkezelésről, ezeket mellőzöm.

(Folytatjuk)

Hegyomlás, árviz. részvények és egyebek. . . .

Bernburg és Nienburg rémnapjaiból.

Írta: Balogh István.

Május végén különös természeti jelenség lepte meg a németországi Saale völgy lakóit. A Saale, mely egy bővizű, Thüringiából eredő szép, hajózható folyó, és amelynek völgyében a fejlett ipar mellett virágzó magasfokú mezőgazdasági kultúra és gyümölcsstermelés is folyik, eddig csak áldása volt az „általá öntözött kies völgynek”, hogy szabatos geográfiai kifejezéssel éljünk.

Bernburg városa ódon kulturájával és modern iparával (a fél világ művirágát és genília figuráját itt készítik), valamivel nagyobb város Egernél és amióta fellegvárából az utolsó rablólovagok is kiköltöztek, polgárai a legbékésebb nyugalomnak örvendettek. Most azután nagy meglepetések érték Bernburgot és a Saale völgy lakóit.

A Saale partján, egy különösen festői és nagy-szabású kanyarodóban, ahol eddig a folyó habjai enyhe csobogással húzódtak tova a sziklák alján, az Isten tudja hány évezredes mészkősziklák egy része holmi mohamedánhoz illő megfontolással, mely szerint jobb ülni, mint állni, de legjobb feküdni: ott hagyta régi helyét és mintegy 200 méter hosszúságban, 500 méter szélességben belefeküdt a Saale medrébe.

Az ilyen befekvés, ha többszáz méteres dimenziójú kegyuraságokról és százezer köbméteres kiterjedésekről van szó: elég ribillióval szokott történni, s az udvarias német hegy ezt nem akármikor tette, hanem a középkori reggeli órákban, amikor már az ember uraságok felkeltek, felöltöztek, sőt dolgukhoz láttak. Szóval nem olyan alföldi betyár tempóval, mint a Tisza nevű folyónk teszi, hogy mindég éjjel töri át a gátat. De nem is gátat tört a német testvér, hanem gátat emelt a folyóban keresztbe. Ezt annál alaposabban tette, hogy a Saale folyása megállt, a gáton alóli rész vize elfolyt, a gáton felőli részen pedig elkezdett gyűlni.

Nagy volt a megdöbbenés, mikor tisztázódott a helyzet, hogy a Saale folyása meg lett állítva. Először a hajók lármáztak, hogy tönkre megy az ő iparuk, de ugyanekkor a bernburgiak egy része örvendett, hogy ime, a régóta proponált duzzasztógátat az Uristen maga megadta nekik és most ingyen vizierjük lesz az eddigi drága kőszén helyett. Ezt az örömet sietett lefújni a város főmérnöke, mondván,

hogy ha a gátat hamarosan meg nem csapolják, a megállított Saale vize egész biztosan olyan szépen felduzzad, hogy vize nemcsak a városig fog felemelkedni, de a város legértékesebb belső részeit úgy elönti, hogy az emeletről csónakba lehet szállani.

Míg a derék bernburgiak ezen tanácskoztak és a jövőt latolgatták, az említett és betemetett kanyarodón alul a Saale mellett fekvő másik kies város, Nienburg lakói arra jöttek rá, hogy a Saaleban elfogyott a víz, a hajók leültek az üres folyó sáros iszapjába és ha a Bode nevű kis patakocská nincs, hát szégyenszemre talán még pocsolya sem maradt volna a Saale medrében.

A lezuhant mészhegyeket a német Solvay Művek bányászták és használták fel nagyon hasznos módon mindenféle vegyszerek készítésére, osztván ezzel munkát a lakosságnak, osztalekot a Solvay részvényeseknek, bűzös gázokat Nienburg benzilötleteinek, tantiemet az igazgatóságnak és még kitudja kinek mit. Ezek döböntek legelőször tudatára annak, hogy nem babra megy a játék. Mert nekik mészhegy is kell, az üzemhez víz is kell, az anyagok szállítására hajózás is kell, szóval minden úgy kell, ahogy eddig volt, mielőtt a hegyek lefeküdtek volna.

Mit tesz ilyenkor egy jóféle részvénytársaság gondos vezetősége. Fellármázza az anhalti tartományi kormányt (Bernburg Anhaltban van) azután sürgönyöz Berlinbe a birodalmi kormányhoz, autót fizet a V. B. (gyengébbek kedvéért Völkischer Beobachter, Kampfblatt der N. S. B.) egyik éppen ráérő riporterenek, utászokot kér a hadkerületi parancsnokságtól, munkanélküli osztagokat az S. S. szervezettől. Közben ráér a tőzsdei legális magánforgalomban hírt vinni, hogy a Solvay-nak bellelgett, a mészhegyeknek fuccs, az egész üzem lehetetlenné vált. Így a részvények ára esik és esik, a delutáni V. B. már hozza az újabb nemzeti szerencsétlenség megrendítő hírt és a gyárigazgatóság megnyugtatóra irányuló, de annál nyugtalanítóbb híreit, mire a Solvay még tovább esik.

Bernburg pedig a delelőtti békés álmódosásból harctérre alakul, csapatok jelennek meg, munkaosztagok toborzódnak, plakátokat ragasztat a polgármester, az egyik Goebbels helyettes megjelenik és a főtéren megnyugtatóra a Vezér üzenetet hozza, s kivág egy másfélórás mikrofonos beszédet, mozioperatőrök autóznak és valami megrendítőt keresnek, miközben borzalommal konstatálja mindenki, hogy egy emberélet sem esett áldozatul, sőt még véletlenül egy temetés sincs aznap a városban amit a mozisok pár méteren befotografálhatnak. Ilyen pech!

A környékbeli parasztság is megilletődve figyeli az eseményeket és sajnálják, együttérzenek a városi lakossággal, de együttérzésüket némi nyugtalanság is kíséri, mert néhány mérnököt láttak egyesek a grosse Aue nevű paskomok irányában méregetni. Mit akarnak azok arra?

Bizony a rossz sejtélem másnapra valóra vált. A derék mérnökök kimérték és kiszámították, hogy ha Bernburgból nem szabad víz alatti várost csinálni (ami egyesek szerint nagyban fokozná az idegenforgalmat), akkor a Saale vizét közvetlen a város szélén ki kell vezetni a szántóföldekre és a Pümkösthely megkerülésével átvezetni az előbb már említett Bode völgyébe. Így a vizek lefolyhatnak veszély nélkül, Bernburg meg lesz mentve. És már hajnalban a sok közérő és katonaság vígan ázott csatornát a grosse Aue felé, estére pedig szépen ki is lépett a Saale az eddig tőle gondosan őrzött tájakra.

Ugy látszik, nagyon jól érzi ott magát, szépen kényelmesen halad erre és arra csavarogva, szélesen elterül itt-ott, szigeteket formál. Közben elszállította a frissen kaszált rétek szénáját, ellepte a vetéseket, a már érés előtt levő szamócát, a foglyok és társulati lácánosok kelteit.

Vége lett egyszerre a falu és a város békéjének, most már jöttek a mezőgazdasági egyesületek emberei és a mérnökök számolgotásai után ők számoltak nem kevésbé hatásos eredménnyel: másfél millió márká a kiszáradt kára! Most már ezek rohantak Berlinbe, Hugenberghez, aki nem tudván hirtelen, miről van szó, mindent megígért nekik, s mert azt mondták, ha a víz gyorsan lemegy, a kár fele megtérül, hát közbenjárt a hadügyminiszternél és a közmunkaügyi miniszternél. A közbenjárás aztán meg is hozta a kívánt eredményt, több ezer ember, excavator gépek és más jó felszerelések kerültek elő 24 órán belül, ezek nekimentek a Bode patak völgyének és beleszabadították a Saale eddig terjengő vizét ebbe a patakba. A pataknak annyira megdagasztotta öngerjét a folyóval való egyesülés ténye, hogy örömeben a már szintén említett Nienburgot, mely eddig víz hiányában szenvedett, bőségesen kárpótolta a néhány napi szárazságért s jól kiöntött a város felvégén, vagy 100 házat víz alá téve.

A balsikerű védekezések egymásutánja minden jóakarattal is kihívta az érdekeltek jogos kritikáját, a gazdák után még a halászok is jelentkeztek, konstatálva, hogy a halak eltűntek, ha pedig visszajönnek, úgy a hegyomlás mésztörmelékei miatt fertőzött vízben el fognak pusztulni, így ők kenyerüket veszítik. Végül a víz nem ment le a parasztok földjeiről sem, így most az a helyzet, hogy azon az egy tényen kívül, hogy Bernburg nem került víz alá (ami idegenforgalmiszempontból hátrányos jelenség), semmi sem történt úgy, ahogy kellett volna.

Azaz, hogy valami mégis úgy történt, ahogy kellett: a Solvay részvényei remekül leestek, olcsón lehetett őket venni, míg aztán a részvénytársaság központi tanácsa nagyobb bizottságot vezetett a részvényesekből alakult alkalmi tanács kebeléből a bernburgi gyártelepekre. S ott kiderült, hogy a Solvay telepei a Saale másik oldalán fekszenek, hogy egész más mészhegyekből táplálják az üzemet, hogy saját rendezőpályaudvaros vasúti összeköttetése van: dictum-factum a Solvaynak egészen közömbös, hogy történt-e hegyomlás a Saale völgyében vagy nem!

A Saale pedig folyik most a régi medrében is, az új medreiben is, dagasztja a Bode patakat, a mészvíz dögleszti a halakat, az emberek számítják a kárukat, gondolkoznak, vajon kin lehetne valamit bevasalni, a hajók állanak és végül . . . a folyóba fekvő sziklák jóízűen alusszák háborítatlan álmukat a régen óhajtott kényelmes, puha ágyban. Annál nyugtalanabbul forognak ágyaikban azon tözsérszellemű részvényesek, akik az első rossz hírekre rohantak a Solvay részvényeket eladni, s most drágán vehetik vissza azokat, ha ugyan egyáltalán vissza tudják venni.

Mert ahogy hírlik, a Saale mészhegyeinek megmozdulása végre sikeresen befejezte a Solvaynál régóta dúló majorizálási harcot.

Uj jogtudományi doktor. Ijabb Orosz Ernőt, Orosz Ernő, gyöngyösi h. polgármester fiát a budapesti tudományegyetemen június hó 17-én avatták a jogtudományok doktorává.

Az ujjászervezett hatvani OMKE.

Működésének tíz éves évfordulóját ünnepelte a hatvani OMKE. f. hó 18-án megtartott közgyűlésén. Az ünnepség lefolyása, a megjelentek sulya, a kiváló és értékes szónokok előadásai mind, mind azt bizonyítják, hogy a lelkes OMKE. tagok intenzív szervező munkája folytán most jutott a hatvani OMKE. hivatásának igazi magaslatára. Ezen körülményt fényesen igazolták az azóta lefolyt események is, a dr. Tápay-Szabó László egyetemi tanár előadása, és a f. hó 29-én megtartott taggyűlés is, ahol a hatvani kereskedőtársadalom számottevő, értékes tagjai úgyszólván kivétel nélkül megjelentek.

A 18-án megtartott jubiláris közgyűlés eseményeiről az érdekeltek a sajtó útján már értesülést szereztek. Azon bensőséges szeretet, amellyel mi a regenerált OMKE. szervezési munkáját hathatósan segítettük, mégis kötelességünkkel teszi, hogy a közgyűlés lefolyásáról néhány sorban megemlékezzünk.

Az egyhangú választás megejtése után Vig Vilmos választási elnök üdvözölte a megválasztott tisztikart, élén a tíz év óta nagy tevékenységet kifejtő Blumenthal Béla elnökkel.

Blumenthal Béla elnök válaszában körvonalazta a kereskedők eminens érdekeit érintő, s annak minden ágára kiterjedő programját.

Dr. Balkányi Kálmán, az OMKE. központi igazgatója rendkívül hatásos beszédben mutatott rá a kereskedőtársadalom súlyos bajaira, úgy ő, valamint a miskolci kereskedelmi és iparkamara elnöke, Fodor Dezső melegs ovációk megnyilvánulása mellett foglalkoztak a kereskedőket érintő legfontosabb kérdések megoldásával.

Dr. Szinyei-Merse Jenő országgyűlési képviselői felszólalása alkalmából meleg ovációban részesítették a parlament legutóbbi ülésén elhangzott s a gyűlésen újból megismételt, a kereskedők ügyét szívesen felkaroló beszédéért.

Ring Gyula, a hatvani ipartestület elnöke nagyhatású beszédben mutatott rá a kereskedők szerveződésének életbevágó fontosságára, felszólalását a jelenváltak tüntető éljenzése és tapsa kísérte.

Dr. Braun Bertalan, az ujonan megválasztott ügyész értékes felszólalás keretében köszönte meg a megválasztottak nevében a megtisztelő bizalmat és mindannyiuk nevében szívesen tett ígértet, hogy az elnököt fáradságos munkájában minden erejükkel támogatni fogják.

Alább közöljük a megválasztott tisztikar névsorát:

Elnök: Blumenthal Béla, társelnök: Hajdú Ármán, alelnökök: Heidrich János és Schwarcz László, ügyészek: dr. Braun Bertalan és dr. Fodor Lajos, pénztáros: Klang Sándor, ellenőr: Kovács Pál, háznagy: vitéz Járomy Árpád, főtitkár: Groszmann Ignác, titkár: Weil Tibor, számvizsgálók: Fehér József, Heller Izsó, Gang Lajos és Sándor Elemér, választmányi tagok: Angeli István, Bartos Károly, dr. Bende Béla, Bindfeld Aladár, Burger Vilmos, Duchony Árpád, Friedmann Lajos, Haász Jenő, Hoffmann M. L., Horváth Lajos, Kálmán József, Keleti Gyula, Klein Pál, Korn Gábor, Krieger Béla, Löwy Jónás, Marssó Mihály, Pekár Károly, Rosenberg Ferenc, Schmiedl Miklós, Szende István, Vig Ferenc, Weisz Lajos, id. Weisz Miksa és Zámbo István.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kérem szeretettel...

nyájas előfizető olvasó és nyájas elő nem fizető olvasó, lapunkat nagy és kellemes meglepetés érte. Vagy mondjuk úgy, kellemes meglepetések érték. Sajnos, csak két darab meglepetés, de mindenesetre feljogosít a többszám jobban hangzó használatára.

Tessék elgondolni kérem alásan: két levelet kaptunk. Olyan két levelet, amiben tanácsot kérnek tőlünk és úgy kérik, hogy a szerkesztői üzenetekben válaszoljunk. Sőt, *Jelige alatt* válaszoljunk. *Nohát*. És még egyszer *Nohát*. Három felkiáltó jellel: *nahát!!!*

Igaz, itt, ott használtunk szerkesztői üzeneteket, de ezt azért tettük, mert nekünk volt rá szükségünk. Holmi „kézirati közlések később következnek helyszüke miatt” stb. Szóval ahol mi takaríthatunk meg postabélyeget. De kérem, kérem szeretettel: akkor senki sem kérte az üzenetet. És *jetige* alatt üzeni! Ilyen boldogság!

És nagy megtiszteltetés. Az ösmeretlenség homályába burkolt, a jelige titokzatosságával oly jól védett embertársunk bújára, gondjára, élete nagy és kis, fontos és mellékes, lelki és testi, szellemi és fizikai, esetleg gasztronómiai — vagy ki tudja mit vet fel az élet — kérdéseire elmélyedni a szerkesztői asztal mellett és szerkesztői üzenetet küldeni: ennél nagyobb megtiszteltetés egy szerkesztőt igazán nem érhet.

Nagy és őszinte, és mindenekfelett közös örömünk első virágszájai éppen teljes pompájukban készültek virányaiukat kibontani, mikor a nagy katasztrófa bekövetkezett: ki válaszoljon? Ki küldje a szerkesztői üzeneteket. Utóvégre egy ilyen lapnál mint a mienk, van egy néhány szerkesztő és munkatárs, akik hol így, hol úgy, néha mindenképpen, más-kor alig-alig jutunk szóhoz. Mert annyi a köztekin-tély, annyi a fontos ember, akinek a nyilatkozatát közölni a lapnak fontos. Mert sajnos, az igen tisztelt és nyájas fentebb már megkülönböztetett olvasók inkább ezekre a nagy emberekre, mondásaikra, szán-dékaikra és készülődéseikre kíváncsiak, mint a mi mondanivalóinkra. Ezekután érthető, hogy mi nem igen jutunk szóhoz. Hol itt beszélgetünk valakivel, hol ott, ami érdekeset hallunk, azt nem szabad meg-irunk, ami minket nem érdekel, de a nyájas olva-sót lokálpatrióta mivoltában érdekelné, azt éppen nem szabad megirunk. Csupa korlátozás kérem szere-tettel! Majdnem rémes. Aztán sok az ünnepély, az ünnepélyes megmozdulások, azok előkészítése és utóhangja. A közérdekű feladatok... Hja, amit mi magunk szeretnénk írni kérem alásan, az nem fér a lapba.

Nos, hogy visszatérjünk a ténylegi kérdésre: szerkesztőségünk más lapokhoz viszonyítottan bé-kés légkörét, a kialakult bensőséges egyetértést, teljes megbomlással fenyegette az a kérdés: ki válaszoljon a szerkesztői üzenetekben megfele-lendő kérdésekre. Mert ez kérem alásan nem olyan egyszerű dolog. A szerkesztői üzenet, az már rovat. Aki ezt megkapja, az már rovatvezető. Annak a minden példányban való megjelenése már biztosítva van. Az már írhat. És hozzá milyen szerencsés helyzetben van.

Amit ír, mindig biztos, hogy érdekel valakit. Hogyne kérem szeretettel, persze hogy érdekel. Vala-kit. Azt az egy valakit egész biztosan, aki a kérdé-

sével a szerkesztőséghez fordult. És ha több üzenet van, mint a jelen esetben kettő is, úgy már nem valakit érdekel, hanem valakitket. Többeket. Az ilyesmi fokozza az önérzetet. És aztán az első fecs-kével megjön a többi is. Hogyne jonne, hiszen eddig nem tudták nyájas elő és nem előfizető olvasóink, hogy itt üzenetet is lehet kapni. A kedvezőtlen arányszám a kiadó őszinte öröme ezen az alapon is módosulni fog egészen biztosan.

Igy kérem szeretettel, nagyon fontos rovat lesz ez a mi lapunkban. Hogy úgy mondjuk, az első rovat. Mert eddig nem rovatoltunk. De most már elkezdjük. És így rovatvezető kell. Dicséretünkre legyen mondva ebben a kérdésben, hogy rovatvezető kell, teljesen egyetértettünk.

És a rovatvezető kérdésének a megoldása is olyan volt, mint a nyári zivatar, amit a gazdák nem szeretnek. Sok mennydörgés, villámlás, egy kis jég és még kisebb eső.

Mikor legjavában mennydörögtünk és kopog-tattuk egymás hátán szellemi érvelésünk jégverését, főszerkesztőnk egyszerűen megoldotta a kérdést. Majd-nem olyan jól, hogy az egész rovatvezetés az ő nyakába szakadt volna. Elment mindnyájunknak a kedve az újtól.

Kiderült, és főszerkesztőnknek igaza volt és sajnos van, hogy a szerkesztői üzeneteknek van ugyan rovatvezetője, de az tartozik szerényen az ismeretlenség homályában meghúzódni, *neve nem szerepel a rovat élén*. És szakkérdésekben szakem-berhez kell fordulnia. És minden levélre válaszolni is kell. Akár a lapban, akár levélben. És jöhet valaki azzal, hogy beküld ide a szerkesztőségbe egy *hernyót*, hogy állapítsuk meg azt, milyen *hernyó* ez, milyen *idős* lehet, mikor *bábozik* be, mikor lesz *lepke* belőle, mikor kel szárnyra a pillangó *óh pillangó*, — mikor és hova rakja le a tojásait. Hol és hogy tehet ezeket *elpusztítani*. Mikor és mivel? Belső *méreggel* vagy *bőrméreggel*? Melyik jobb, a Dendrin vagy a Neodendrin. Az arzola vagy a kar-cola... Vagy kérem egy bonyolult jogi eset. Valaki örököl, és keresi az örökséget és csak adósságot talál... És ehhez hasonlók... Kit vesz fel a MÁV, (no ez könnyű, *csak aki jegyet vált*). Mikor vannak az *erdészeti vizsgák*... Alkalmos leánynevelő inté-zet-e a *serdülő hajadonnak* Cellampéj felsőbblokú tyúkászati és méhészeti irányú *szabadiskola*... Köszvény ellen *muszáj-e* Pöstyénybe menni és ha igen, hogy kap az ember *valutát*... Aztán néhány *tucat vers*, másik néhány *tucat novella*... csak *elolvasásra egy kisebb regény*, sajnos gép hiányá-ban kézzel írva, mit szól hozzá szerkesztő ur?

Huh kérem. Ez mind igaz. Én tudom, mert már láttam. És ők is tudták. A többiek. És kérem, a főszerkesztő is tudta. És egyszerre *mindenki be-látta, hogy ezt nekem kell csinálni*. Hiszen Te egy olyan kis polihisztor vagy. *Lexikonod* is van. Ha valami fogas kérdés van, csak szólj bátran, mi *segíteni fogunk*. Meg aztán nézd csak, itt asszonyok is, lányok is irnak leveleket. Neked nincs feleséged. Nem kockáztathatjuk a dolgot. Hazavisz az ember *egy ilyen levelet*... *kész a baj*. Be kell látnod, hogy ezt neked *kell* csinálni.

Hát kérem így történt. Nekem kell csinálni. Nos hát csinálni is fogom. *Nem én akartam,*

ők akarták. Azok a bűnösök benne, akik elhatározták, hogy nekem kell csinálni. Rendesen és pontosan fogom csinálni. De kikötéseim vannak, mélyen tisztelt és nyájas, megkülönböztetés nélküli olvasók. Adóügyet kikapcsolok. Jogi és peres ügyben ügyvédhez küldöm Magukat. A rovartani intézet címét már most előjáróban közlöm: m. kir. Rovartani Kiszérlőügyi állomás, Budapest II. Kitaibel Pál utca 1. Közéleti kiválóságok címei tekintetében előjáróban utalok a budapesti m. kir. posta telefonkönyvre, mely nekem is egyedüli segélyforrásom lesz ebben az irányban. Színművészet és mozihírességek életkora stb. tekintetében abszolút zárkózott vagyok. A többi jöhet.

Jöhetnek kérem a levelek, jöhetnek a versek, a novellák, a regénykéziratok, a mély és súlyos lelkiproblémák, a meg nem értés, a boldogtalan szerelem, a közéleti visszasságok, a sértett ambíció, a tehetség mellőzése, a főnökök kegyetlensége, a kenyérrigység, és egyáltalán minden, amire véleményemet akarják. Nos, kérem, meg fogják kapni.

Az első két levél kedves írójától pedig bocsánatot kérek, hogy nekik csak a következő számban fogok válaszolni. Utóvégre ilyen felzaklatott állapotban nem is lenne célszerű éppen nekik válaszolnom.

Nekik, akiknek ezt a gyönyörű rovatvezetést köszönhetem.

Bérmálás Kálon. Junius 6.-án osztotta ki a káli híveknek a bérmálás szentségét Kriston Endre egri lelszentelt püspök, akit megérkezésekor Ficsór Béla bíró üdvözölt a község nevében. A bérmálás után dr. Mezey László főjegyző, egyházközségi világi elnök, köszöntötte meleg szavakkal a községi és egyházközségi képviselőtestület, valamint az összes társadalmi egyesületek nevében a 34 év előtti káli káplánt, aki most, mint apostoli utód jött a községbe és a hívek köszönetét, hálaátolmácsolta. A megbérmáltak nevében pedig Mezey Klárika mondott hálás köszönetet a bérmáló püspöknek, aki meghatva köszönte meg a hívek megnyilvánuló szeretetét, s vallásukhoz és hazájukhoz való ragaszkodására buzdította őket.

Látja, látja megint elfelejtette az előfizetési díjat beküldeni. Sietve hozza helyre a hibát.

A „Hevesvármegyét” ne csak olvassa, hanem fizessen is elő reá!

1220/tk. 1933. szám.

Árverési hirdetés-kivonat.

Csöke András (képv. dr. Vajda Lipót ü. Hatvan) végrehajthatónak Pádár Illés és neje Fodor Ágnes végrehajtást szenvedők ellen indított végrehajtási ügyében a telekkönyvi hatóság végrehajtási árverést 116 pengő 62 filler tőkekövetelés és járulékai behajtása végett a hatvani kir. járásbíróóság területén levő, Csány községben levő s a csányi 1775. sz. tkvi. betétben A l. 1—2 sorsz. 3039/5, 3039/78 hrsz. alatt foglalt Pádár Illés és neje Fodor Ágnes nevében álló ingatlanra 4125 pengő kikiáltási árban elrendelte.

Az árverést 1933. évi július hó 24. napján délután 5 órakor Csány községhezánál fogják megtartani.

Az árverés alá kerülő ingatlan a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron nem adható el.

Az árverezni szándékozók kötelesek bánatpénzzel a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben, vagy

az 1881: LX. t.-c. 42. §-ában meghatározott árfo-lyammal számított óvadékképes értékpapírosban a kiküldöttnél letenni, hogy a bánatpénznek előleges bírói letétbe helyezéséről kiállított letéti elismervényt a kiküldöttnek átadni, és az árverési köteleket aláírni (1881: LX. t.-c. 147., 150., 170. §§; 1908: LX. t.-c. 21. §.).

Az, aki az ingatlanért a kikiáltás áránál magasabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár százalékára szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi százalékáig kiegészíteni (1908: XLI. 25. §.).

Hatvan, 1933. évi február hó 20. napján.

Dr. Berecz s. k.
kir. járásbíró.

Csongrádvármegyei Általános Tanítóegyesület üdülőháza,

n y i l v á n o s étterme és szállodája

Mátrafüred (Bene)

Bérlő: WICKL PÁL

Telefon: Mátrafüred2.

Egész éven át nyitva. Elsőrendű szálloda, 16 tágas, világos déli fekvésű csendes szobával. Minden szobában folyó víz. Külön fürdőszobák. M i n d e n

igényt kielégítő kényelem. Modern étterem, napozó. — Penzió. Diétás koszt. Szőlőkura. Szolid árak. Figyelmes kiszolgálás. Elő-és utóidényben engedmény.

A klujszállási ref. Horthy-reálgymnázium internátusába

a következő iskolai évre 80 tanuló vehető fel. A reálgymnáziumban a francia nyelv a kötelező. Az internátus a reálgymnáziummal szemben két holdas befűtött telken fekszik, modern berendezésű, külön háló, tanuló, étkező és olvasó termei vannak; továbbá vízvezeték, zuhanyfürdői hideg és meleg vízzel, tenniszpályája, külön torna és játékdvara van. A tanulmányi felügyeletet és az órákra való előkészítést három bennlakó tanár látja el. Az évi teljes ellátás (ötszöri étkezéssel naponta) díja 600 P. pengő, mely havi 60 pengős részletekben is fizethető. Indokolt esetben kedvezményt is kaphatnak a növendékek felvételi kérvények az előző évi bizonyítvánnyal és 10 pengő felvételi díjjal együtt június hó folyamán nyújtandók be a református Horthy-reálgymnázium igazgatóságához. A hely biztosítása érdekében kívánatos a mielőbbi jelentkezés. Előjegyzést elfogad, „Tájékoztatót” küld és mindennemű felvilágosítást készséggel ad a reálgymnázium igazgatósága.

A szerkesztésben résztvesznek:

Szgerben: Dr. Erlach Sándor, Gyöngyösön: Dr. Katrics Káimán, Tiszafüreden: Dr. Dégh József
Hevesen: Figlár Géza, Pásztón: vitéz dr. Szilágyi Sándor.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

Dig Vilmos, Hatvan, Telefon: 85.

Társzerkesztő: **Balogh István Gyöngyös.**

Kéziratok, előfizetési és hirdetési díjak a kiadóhivatal címére Hatvanba küldendők.

Hirdetések díjazás szerint.

Bindfeld Márk és fiai
részvenytársaság
 épületfa kereskedő cégnek
 a legmodernebb kivitelű
 cementárúk és műkövek
 beszerezhetők.
 Hatvan. Telefon 30.

Blumenthal Béla
 épületfa-kereskedése és
 cementgyára.
 Hatvan. Telefon 29.

Elsőrendű cementárúk!
 Mindennemű építőanyag:
 cement, tegla, cserép, máz, kőpor stb.
 a legjobb minőségben kapható.

EDES és DECSY
IRÓGÉPCEG
 Budapest VII. Akácia utca 13.
 Írógépek 50 pengolói, Remington Koyai, Smith Oliver olcsó arúsítása jótanárs mellett. Szakszerű javítomunely.
 Jó munkáért kitüntelve.

Vig Ferenc
 órás és ékszerész
 üzlete
 HATVAN.
 Legolcsóbb bevásárlási forrás, bazárárúkbán is.

**Bristol...
 Bristol...**
**Bristol Szálló Budapest
 Dunapart**
 árbán és szolgáltatásban vezet!
 Szoba teljes ellátással
 személyenként **napi 12.- pengőért.**

Központiroda:
Hajdu Armin utca 77A.
Nagy és kisméretű!
géptegla, normyolccserép!
 Hatvan. Géptegla és Cseréptegla 1-4.
 Hatvan. Gyártástelepen kitűnő minőségű.
 Nagyméretű tegla normyolccserép
 kisméretű „ Gernyolccserép
 TELEFON: VIDEKI
 Központiroda 22. Víznyomtatásban
 Gyártótelep 31. Kérésre.
**Olcsó áron,-
 részlejtételekre is kapható!**

Bell Miklós
 tegla és
 cserép-
 gyára.
 Matraderecske.

A gondos háziasszonyoknak
csüörtökön
 első teendője, hogy felkeresse
HAJDU ARMIN
üzletet,

Standard
rádiókészülékek
 Illés Béla
 rádiószaküzletében
 Eger. Telefon: 230.

ahol friss pörkölésű elsőrendű
kávét
 kap igen jutányos áron! — Denaturált szesz nagyban és kicsinyben! — Videki megrendeléseket pontosan eszközölk! Saját érdeke parancsolja, hogy egyszer próbálja meg.

A hatvani vasuti felüljáró alatt az állomáshoz vezető ut mellett, emeletes saját házában nyitotta meg május elsején **szállodáját és éttermét**
CSEKŐ GYULA.
 A gyönyörű árnyas kerthelyiség valósággal üdülőhely. A megyebeliek csak egyszer próbálják meg! Álljanak meg autóikkal! A legizletesebb ételek és italok szolid polgári áron lesznek kiszolgálva.
Olcsó menü és penzió rendszer!